

Nr 130

Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73; given Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Enligt Vårt nådiga beslut

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Tidigare denna dag har anmälts frågor om utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 avseende konjunkturstimulerande åtgärder, m. m. (prop. 1972: 125). Chefen för handelsdepartementet kommer senare denna dag att föreslå att medel på tilläggsstat I begärs för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet m. m. (prop. 1972: 127). Vidare har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för socialdepartementet den 7 juni 1972 och på föredragning av chefen för industridepartementet den 13 oktober 1972 beslutat om särskilda propositioner som innefattar framställningar om anslag på tilläggsstat I (prop. 1972: 104 resp. prop. 1972: 117). Övriga medelsbehov utöver gällande riksstat

som nu kan överblickas bör sammanfattas i en proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73.

De framställningar om anslag på tilläggsstat som Kungl. Maj:t beslutar om i detta sammanhang tas in i dagens statsrådsprotokoll över justitie-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, utbildnings-, jordbruks-, handels-, civil- och industriärenden. Utdrag av dessa protokoll bör biläggas den gemensamma propositionen som *bilagor 1—11*. En sammanställning över av Kungl. Maj:t i denna proposition begärda anslag torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 12*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t i en gemensam proposition förelägger riksdagen de förslag om anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 som framgår av nämnda utdrag av statsrådsprotokollet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Edström

*Bilaga 1***JUSTITIEDEPARTEMENTET**

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler de ärenden under justitiedepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

KAPITALBUDGETEN**II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND**

[1] **1. Polishus m. m.** För budgetåret 1972/73 har till Polishus m. m. anvisats ett investeringsanslag av 40 milj. kr. Reservationen vid budgetårets ingång utgjorde 22,1 milj. kr., varför totalt 62,1 milj. kr. finns att tillgå under anslaget.

I gällande investeringsplan för anslaget (prop. 1972: 1 bil. 4 s. 89) har för byggnadsobjektet Helikopterhangar i Boden uppförts en kostnadsram av 500 000 kr. i prisläget den 1 april 1971. Vissa programändringar m. m. medför kostnadshöjningar och byggnadsstyrelsen föreslår att kostnadsramen förs upp med 660 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Medelsförbrukningen för budgetåret 1972/73 har beräknats till 550 000 kr. Vidare bör följande byggnadsobjekt nu redovisas för riksdagen. Kostnaderna redovisas härvid i prisläget den 1 april 1972.

Genom beslut den 12 november 1971 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att färdigställa bygghandlingar för ett polishus i Uppsala. Byggnaden omfattar 9 650 m² rumsyta och kommer att inrymma lokaler för polisen, läns- och distriktsåklagarmyndigheterna samt allmänt häkte om 30 platser. Kostnaderna har beräknats till 24,8 milj. kr., varav 4 milj. kr. beräknas belasta budgetåret 1972/73. Byggstart planeras ske i januari månad 1973.

Genom beslut den 6 juli 1972 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att uppföra ett polishus i Landskrona. Nybyggnaden avses bli utförd i tre våningsplan jämte källare och inredd vind. En intilliggande äldre fastighet skall renoveras och anslutas till nybyggnaden. Den se-

nare, som omfattar 3 400 m² rumsyta avses inrymma lokaler för polis- och åklagarmyndigheterna. Den äldre fastigheten, som omfattar 400 m² rumsyta, kommer tills vidare att uthyras. Kostnaderna har beräknats till 9,7 milj. kr., varav 3 milj. kr. beräknas belasta budgetåret 1972/73.

Genom beslut den 12 november 1971 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att färdigställa bygghandlingar för om- och tillbyggnad av tingshus i Vimmerby till lokaler för polisen. Tillbyggnaden som i huvudsak inrymmer arrestlokaler omfattar en totalyta av ca 700 m². Ombyggnadens totalyta utgör ca 1 700 m². Kostnaderna har uppskattats till 3,6 milj. kr., varav 700 000 kr. beräknas belasta budgetåret 1972/73.

Genom beslut den 21 juli 1972 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra om- och tillbyggnad av tingshus i Tidaholm till polishus. Polisens lokalbehov tillgodoses till större delen genom ombyggnad inom en totalyta av ca 1 500 m². I en mindre tillbyggnad om ca 300 m² bereds plats för garage, förråd, personallokaler m. m. Kostnaderna har beräknats till 2 milj. kr., varav 800 000 kr. beräknas belasta budgetåret 1972/73.

Departementschefen

Jag förordar att kostnadsramen för byggnadsobjektet Helikopterhangar i Boden i gällande investeringsplan ändras till 660 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. För att här redovisade byggnadsobjekt skall kunna påbörjas under innevarande budgetår bör vidare nya kostnadsramar i prisläget den 1 april 1972 föras upp i investeringsplanen enligt följande sammanställning.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1972-04-01 (1000-tal kr.)	Beräknad medelförbrukning 1972/73 (1000-tal kr.)	Byggstart år/mån.	Färdigställande år/mån.
Polishus i Uppsala	24 800	4 000	73—01	74—01
Polishus i Landskrona	9 700	3 000	72—10	74—06
Polishus i Vimmerby om- och tillbyggnad	3 600 ¹	700	73—03	74—02
Polishus i Tidaholm om- och tillbyggnad	2 000	800	72—11	73—08

¹ Uppskattad kostnadsram

Kostnaderna för dessa byggnadsobjekt kan under innevarande budgetår bestridas med tillgängliga medel på anslaget. Jag förordar att så får ske.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifterna för vissa polishus.

[2] **3. Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4 milj. kr.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1972 uppdragit åt kriminalvårdsstyrelsen att inom en kostnadsram av 1 925 000 kr. i prisläget den 1 april 1972 som ersättning för en nedbrunnen byggnad, uppföra en förrådsbyggnad vid fångvårdsanstalten i Norrtälje. Objektet bör nu tas upp i investeringsplanen. Under innevarande budgetår föreligger ett medelsbehov av 1 milj. kr. som inte kan tillgodoses med redan anvisade medel.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler de ärenden under försvarsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

FJÄRDE HUVUDTITELN

H. Övrig verksamhet

[1] **H 10. FN-styrkors verksamhet utomlands.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 1956: 179, rskr 1956: 359). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet. Fr. o. m. budgetåret 1965/66 har medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. anvisats under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst, medan utgifter för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt — fr. o. m. den 1 juli 1967 — för observatörer i FN-tjänst har betalats från reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 462 865 000 kr. på tilläggsstat.

Under år 1972 har riksdagen anvisat medel på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1971/72 dels för att täcka utgifter för FN-styrkan på Cypern under tiden 15 december 1971—15 juni 1972 och för FN-observatörer under januari—juni 1972, dels för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1972: 85 bil. 2, FöU 1972: 14, rskr 1972: 157).

Huvuddelen av ifrågavarande utgifter avses bli ersatta av FN. Intill den 1 augusti 1972 har från FN influtit 325 008 466 kr. Sveriges fordran hos FN enligt hittills framlagda krav uppgår f. n. till 36 117 532 kr. Ersättningar som flyter in från FN tillgodoförs riksstatens inkomsttitel Övriga diverse inkomster.

Genom beslut den 16 juni 1972 har tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern förlängts längst intill den 15 december 1972. Utgifterna för tiden den 15 juni—15 december 1972 har beräknats till 1 650 000 kr. för månad eller sammanlagt 9,9 milj. kr. Härtill kommer kostnader för avlösningstransporter under oktober 1972, vilka beräknas uppgå till 90 000 kr. Dessutom bör 1 milj. kr. beräknas som allmän medelsreserv med hänsyn till eftersläpande sjukvårdskostnader för tidigare kontingenter samt vissa utgifter som kan bli nödvändiga vid en avveckling av kontingenten på Cypern.

Antalet observatörer i FN-tjänst uppgick i september 1972 till 38. Medelsbehovet för dessa kan beräknas till 270 000 kr. för månad eller för tiden juli—december 1972 sammanlagt ca 1 620 000 kr.

Vid utgången av juni 1972 förelåg en brist på ca 155 000 kr. under anslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkor på Cypern och för observatörer uppgår alltså till (9 900 000 + 90 000 + 1 000 000 + 1 620 000 + 155 000) 12 765 000 kr., avrundat 12,8 milj. kr. Medel för den verksamhet som här avses bör i fortsättningen anvisas under ett reservationsanslag med benämningen FN-styrkors verksamhet utomlands (jfr prop. 1972: 1 bil. 6 s. 102).

Med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis bestrida utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Frågan om deras täckning bör få tas upp framdeles.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *FN-styrkors verksamhet utomlands* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 12 800 000 kr.

[2] **H 11. Övervakningskontingenten i Korea.** Efter förslag i prop. 1953: 234 anvisade riksdagen (SU 1953: 196, rskr 1953: 431) på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1953/54 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 5 milj. kr. till svenska övervaknings- och repatrieringskontingenten i Korea.

Den svenska repatrieringskontingenten upplöstes efter slutfört uppdrag i mars 1954. Övervakningskontingentens uppdrag kvarstår alltjämt men

dess personal har reducerats avsevärt och uppgår nu till sju personer mot omkring 90 personer i mars 1955.

För övervakningskontingentens fortsatta verksamhet har riksdagen under anslaget Svenska övervakningskontingenten i Korea efter förslag av Kungl. Maj:t anvisat sammanlagt 19 380 000 kr. (jfr senast prop. 1971: 145 bil. 2, FöU 1971: 23, rskr 1971: 345). Hittills har alltså anvisats 24 380 000 kr. för ifrågavarande ändamål. De medel som anvisades senast beräknas täcka utgifterna för kontingentens verksamhet t. o. m. december 1972.

Det kan inte bedömas hur länge övervakningskontingenten i Korea behöver fortsätta sin verksamhet. Medel för verksamheten bör emellertid beräknas för tiden t. o. m. utgången av år 1973. Jag anser att kontingentens personalstyrka även i fortsättningen bör hållas så låg som möjligt.

För den fortsatta verksamheten räknar jag med ett medelsbehov av 83 000 kr. för månad. Vid utgången av december beräknas en behållning på ca 100 000 kr. kvarstå under anslaget. Anslagsbehovet för år 1973 uppgår därför till (996 000—100 000), avrundat 900 000 kr. Här avsedda medel bör i fortsättningen tas upp under ett reservationsanslag med benämningen Övervakningskontingenten i Korea (jfr prop. 1972: 1 bil. 6 s. 102). Till detta anslag bör föras över den behållning som vid utgången av budgetåret 1971/72 fanns på reservationsanslaget Svenska övervakningskontingenten i Korea.

Beräkningen av medelsbehovet för år 1973 måste betraktas som ungefärlig med hänsyn till svårigheterna att beräkna vissa utgiftsposter samt möjligheten av en avveckling av kontingentens verksamhet. Ett eventuellt behov av ytterligare medel får tillgodoses genom anlitande av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av utgifter som bestrids på detta sätt torde få anmälas framdeles.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Övervakningskontingenten i Korea* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler de ärenden under socialdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

G. Universitetssjukhus m. m.

[1] **G 5. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning.** Till ändamålet har för budgetåret 1972/73 anvisats ett reservationsanslag av 4 960 000 kr.

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande har föreslagit att 256 000 kr. anvisas till bestridande av statens andel av kostnaderna för anskaffning av utrustning i samband med vissa ombyggnader, nämligen dels 240 000 kr. vid ombyggnad av förutvarande kirurgibyggnaden (A 9), dels 16 000 kr. vid ombyggnad inom medicinska kliniken (B 7).

Enligt avtal mellan staten och Uppsala läns landsting angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. är statens andel som regel 40 % av byggnads- och utrustningskostnaderna (prop. 1961: 79, SU 1961: 97, rskr 1961: 265; prop. 1967: 105 bil. 2 s. 11, SU 1967: 73, rskr 1967: 185). Begärda medel till utrustning motsvarar statens andel av en total utrustningskostnad av 640 000 kr., varav 600 000 kr. till kirurgibyggnaden och 40 000 kr. till medicinska kliniken.

Byggnadsföretagen finns berörda i prop. 1972: 1 (bil. 7 s. 222, SoU 1972: 5, rskr 1972: 57). Kungl. Maj:t har den 30 juni 1972 uppdragit åt byggnadskommittén att låta utföra ifrågavarande ombyggnad av kirurgibyggnaden (A 9) för thoraxkirurgisk och lungmedicinsk verksam-

het m. m. samt ställt medel till kommitténs förfogande för ombyggnaden inom den medicinska kliniken (B 7). Byggnadsarbetena beräknas vara färdiga under våren och sommaren 1973.

Det är angeläget att utrustningen av lokalerna kan ske i anslutning till de pågående byggnadsarbetena. Medel bör därför beräknas under innevarande budgetår. Jag beräknar i överensstämmelse med byggnadskommitténs förslag 256 000 kr. för bestridande av statens andel av kostnaderna för utrustning till dels förutvarande kirurgibyggnaden (A 9), dels medicinska kliniken (B 7).

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 256 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[2] **9. Uppförande av ett personalbostadshus för karolinska sjukhuset.** Till ändamålet har för budgetåret 1972/73 anvisats ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Kungl. Maj:t har uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra nybyggnad för personalbostäder för karolinska sjukhuset. Bostäderna som omfattar 180 enkelrum och 29 dubletter avses placeras nära förutvarande statens sjuksköterskeskola i Stockholm. De beräknas stå färdiga vid ingången av år 1973. I prop. 1972: 1 (bil. 7 s. 215, SoU 1972: 5, rskr 1972: 57) har en investeringsplan för byggnadsföretaget lagts fram som upptar en kostnadsram av 14 milj. kr. Till ändamålet har hittills anvisats sammanlagt 13 166 000 kr.

Byggnadsstyrelsen föreslår, att 834 000 kr. anvisas för ändamålet på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1972/73. Detta innebär en slutanvisning till företaget.

Jag godtar byggnadsstyrelsens förslag och hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Uppförande av ett personalbostadshus för karolinska sjukhuset* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 834 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

*Bilaga 4***KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET**

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler de ärenden under kommunikationsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN**SJÄTTE HUVUDTITELN****A. Kommunikationsdepartementet m. m.**

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** På riksstaten för innevarande budgetår har under ifrågavarande anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 2 730 000 kr. Med beaktande av en disponibel reservation på anslaget vid ingången av budgetåret av 96 000 kr. finns totalt 2 826 000 kr. att tillgå. Detta belopp bedöms bli otillräckligt med hänsyn dels till merkostnader för vissa utredningar, bl. a. 1968 års svenska öresunds-delegation och trafikbullerutredningen, dels till kostnader för utredningar tillsatta under år 1972, bl. a. utredning om den fortsatta lokaliseringen av flygverksamheten på Bromma flygplats, utredning om vissa trafikpolitiska frågor och en arbetsgrupp med uppgift att utreda vissa frågor i anslutning till den långsiktiga vägplaneringen. Belastningen på anslaget för budgetåret 1972/73 beräknas uppgå till 4 946 000 kr. Ett ytterligare medelsbehov föreligger således om 2 120 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 2 120 000 kr., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen.

C. Trafiksäkerhet

[2] **C 7. Kostnader för framställning av körkort m. m.** Enligt statsmakternas beslut (prop. 1971: 65, TU 1971: 12, rskr 1971: 209) skall körkortsväsendet reformeras med början den 1 januari 1973. Bland annat skall nya körkort införas och ett nytt ADB-baserat körkortsregister inrättas.

Kungl. Maj:t har genom skilda beslut under år 1972 dels godkänt avtal mellan AB ID-kort och staten om tillverkning av körkort, dels uppdragit åt trafiksäkerhetsverket att träffa avtal med postverket om dess medverkan i körkortshanteringen, dels ock uppdragit åt trafiksäkerhetsverket att för reformens genomförande tillgodose vissa lokal-, personal- och utrustningsbehov för verkets planerade kontroll av körkorts-tillverkningen samt att sörja för erforderlig utbildnings- och informationsverksamhet m. m. Till bestridande av kostnaderna härför har Kungl. Maj:t ställt medel till trafiksäkerhetsverkets förfogande genom anlitande tills vidare av sju huvudtitels anslag C 2. Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet.

Enligt det föreliggande beslutet om körkortsreformen skall kostnaderna bäras av den enskilde genom körkortsavgifter. Dessa skall täcka kostnader vid trafiksäkerhetsverket, länsstyrelserna, polisen och körkortsregistret samt ersättningar till AB ID-kort och postverket för deras medverkan.

Det synes erforderligt att de med körkortsframställningen sammanhängande kostnaderna regleras över ett särskilt inrättat förslagsanslag.

De extra kostnader, som aktualiseras under perioden den 1 januari—den 30 juni 1973 beräknas till 10 milj. kr. och avser kostnaderna för trafiksäkerhetsverkets kontroll av körkortstillverkningen m. m. samt de direkta ersättningar, som skall utgå till AB ID-kort och postverket för deras medverkan.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet förordar jag att körkortsavgifter som skall uppbäras i detta sammanhang fr. o. m. den 1 januari 1973 uppförs på en särskild inkomsttitel under Uppbörd i statens verksamhet benämnd Körkortsavgifter.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för framställning av körkort m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

F. Diverse

[3] **F 2. Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer.** Under ifrågavarande anslagsrubrik har för budgetåret 1972/73 anvisats ett belopp av 14 550 000 kr.

Bussbidragsutredningen har i augusti 1972 framlagt betänkande med förslag till ändrat bussbidragssystem. Betänkandet har därefter remissbehandlats. Med hänsyn till den sena tidpunkten för avlämnandet av betänkandet är det inte möjligt att förelägga 1972 års riksdags höstsession proposition i ämnet, vilket i stället avses ske under 1973 års riksdags vårsession.

I avvaktan härpå föreslår jag, att en uppräknings sker av den nuvarande vagnmilerssättningen från 2: 50 kr. till 3 kr., dvs. med 50 öre. Detta innebär att medelsbehovet under anslaget ökar med 2 450 000 kr. till $(14\,550\,000 + 2\,450\,000 =) 17\,000\,000$ kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 2 450 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

A. Postverket

[4] **Posthus m. m.** I skrivelse den 19 september 1972 har postverket hemställt om ett investeringsanslag av 53 milj. kr. för att öka det risktäckande kapitalet i postbanken. Beloppet skall användas för förvärv av fastigheten nr 36 i kv. Barnhusväderkvarnen i Stockholm.

Kapitaltäckningskravet i postbanken

Genom beslut av 1969 års riksdag antogs lag (1969: 732) om postbanken och godkändes bl. a. riktlinjer för kapitalbildning i postbanken (prop. 1969: 158, SU 1969: 190, BaU 1969: 53, rskr 1969: 430, 423).

Enligt lagen om postbanken skall banken drivas på i princip samma villkor som övriga bankinstitut. Postbanken har därför ålagts balansvärderings- och kapitaltäckningsregler som i huvudsak överensstämmer med dem som gäller för övriga bankinstitut. Beträffande balansvärderingsreglerna gäller vissa övergångsbestämmelser intill utgången av år 1974. Kapitaltäckningsreglerna innebär att postbanken skall ha ett eget kapital som står i ett visst förhållande till utlåningens storlek och struktur. Kapitalet skall i första hand byggas upp genom investeringsanslag över statsbudgeten till postverket för anläggningstillgångar i postbanken. I andra hand sker kapitalbildning genom att överskottsmedel i samband med bokslutet avsätts direkt till kapitalet. Behovet kan även täckas genom särskilt kapitaltillskott för postbankens räkning över statsbudgeten.

Under de år som gått sedan lagen om postbanken antogs har kapitaltäckningen tillgodosetts på alla de nämnda sätten. Kapitaltillskott genom investeringsanslag till postverket avseende anläggningstillgångar i postbanken har sålunda successivt ställts till postverkets förfogande för den tillbyggnad som skett till postgirohuset i kvarteret Blåmannen i Stockholm och de tomtköp som aktualiserats i detta sammanhang. I samband med fastställandet av 1971 års bokslut avsattes vidare av överskottsmedel 5 milj. kr. till kapitalet. Ett särskilt kapitaltillskott på 25 milj. kr. ställdes för postbankens räkning till postverkets förfogande genom ett tilläggsanslag till Posthus m. m. i samband med antagandet av lagen om postbanken.

Vid utgången av år 1972 beräknas det risktäckande kapitalet i postbanken komma att uppgå till 125 milj. kr. Mot detta står ett beräknat behov av kapitaltäckning på 128 milj. kr. Redan vid utgången av år 1974 beräknas behovet av kapitaltäckning ha ökat med ytterligare drygt 40 milj. kr. till ca 170 milj. kr. för att två år senare — vid utgången av år 1976 — beräknas uppgå till drygt 230 milj. kr.

Fr. o. m. år 1975 skall postbanken tillämpa samma balansvärderingsregler som andra bankinstitut, vilket innebär att placeringarna i princip inte får vara värderade över marknadsvärdet. Postbanken beräknar att det överskott som uppkommer fram till år 1975 i sin helhet kommer att behöva användas för erforderlig nedskrivning av placeringarna och att något utrymme inte kommer att finnas för att avsätta överskottsmedel till kapitalet och att därigenom delvis möta det behov av kapitaltäckning som tidigare nämnts. Beträffande möjligheterna att täcka kapitalbehovet med investeringsanslag till anläggningstillgångar i postbanken är dessa beroende av bl. a. planerna för den fortsatta tillbyggnaden av postgirohuset i kvarteret Blåmannen. Det står dock redan nu klart att investeringsanslag för detta ändamål inte kommer att täcka det nämnda behovet av kapital för de närmaste åren.

Postbankens lokalbehov

Postbanken har sin verksamhet spridd inom ett stort antal lokaler i Stockholm. Huvuddelen av verksamheten är dock förlagd till kvarteret Barnhusväderkvarnen och till kvarteret Blåmannen.

I kvarteret Barnhusväderkvarnen äger postverkets helägda fastighetsbolag Certus fastigheten nr 36. Till denna fastighet är i dag koncentrerade vissa av postsparbankens driftfunktioner samt postbankens huvudkontor med lednings-, marknads- och finansfunktioner.

I kvarteret Blåmannen finns bl. a. gamla postgirohuset. Genom den s. k. etapp I—II har i kvarteret gjorts en tillbyggnad till postgirohuset. Slutbetalning med ca 2,2 milj. kr. för denna etapp — vars totala byggnadskostnader nu beräknas till 52,7 milj. kr. — beräknas komma att

ske under budgetåret 1973/74. Till postbankens lokaler i kvarteret Blåmannen är i dag koncentrerade framförallt postgirots driftfunktioner.

Postbankens planer på viss sikt när det gäller lokalfrågorna innebär att samtliga driftfunktioner för både postgiro och postsparbank koncentreras till kvarteret Blåmannen, medan bl. a. lednings-, marknads- och finansfunktionerna kvarstannar i fastigheten i kvarteret Barnhusväderkvarnen. Postverket har i skrivelse den 22 juni 1972 hemställt om Kungl. Maj:ts godkännande av byggnadsprogram för etapp III av tillbyggnaden i kvarteret Blåmannen. Postverket räknar med byggstart för denna etapp under budgetåret 1974/75 under förutsättning att av Stockholms kommun begärd expropriation av tomterna nr 7 och 8 i kvarteret då är genomförd.

Postverkets förslag

Fastigheten nr 36 i kv. Barnhusväderkvarnen har praktiskt taget helt disponerats av postbanken sedan år 1964. Genom köpekontrakt den 24 september 1970 förvärvade postverkets fastighetsbolag Certus fastigheten från AB Centrumfastigheter.

Postverket anser att behovet av risktäckande kapital bör tillgodoses på tidigare redovisat sätt, nämligen genom investeringsanslag för anläggningstillgångar i postbanken och hemställer om ett anslag för ändamålet av 53 milj. kr. Beloppet bör användas för förvärv av den nämnda fastigheten.

Departementschefen

På samma sätt som andra banker skall postbanken ha ett risktäckande kapital, som står i viss relation till utlåningens storlek och struktur. Den expansion av postbankens verksamhet som uppnått speciellt under år 1972 och som beräknas fortsätta under de följande åren leder till ett större behov av kapital för kapitaltäckning än vad som tidigare förutsetts. Vid utgången av år 1972 beräknar postbanken behovet av kapital till 128 milj. kr., ett behov som beräknas ha ökat till 170 milj. kr. redan vid utgången av år 1974. Postbanken räknar med att överskotten under åren 1972—1974 kommer att behövas för de nedskrivningar av placeringarna som behövs för att postbanken fr. o. m. år 1975 på samma sätt som andra banker skall kunna ha sina placeringar nedskrivna till marknadsvärdet. Mot kapitaltäckningskravet vid utgången av år 1974 på ca 170 milj. kr. står ett beräknat kapital på ca 130 milj. kr. Då har hänsyn inte tagits till de kapitaltillskott som kan komma att behövas för den fortsatta tillbyggnaden av postgirohuset och de tomtförvärv som planeras i anslutning därtill. Eftersom tomtförvärven är beroende av expropriation anser jag att försiktigheten bjuder att inte i detta sammanhang kalkylera med dessa förvärv.

Med ett anslag av 53 milj. kr. tillgodoses kravet på postbankens kapitaltäckning under de närmaste båda åren med en viss marginal om man utgår från de siffror som redovisats i det föregående.

Under budgetåret 1971/72 kunde postbanken öka placeringarna med drygt en miljard kr. och det är troligt att placeringarna kan ökas med ännu större belopp de närmaste åren. Med hänsyn härtill anser jag det motiverat med en viss marginal när det gäller kapitaltäckningen. Jag förordar således att ett investeringsanslag av 53 milj. kr. ställs till postverkets förfogande för att öka det risktäckande kapitalet i postbanken.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Posthus m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 53 000 000 kr.

IX. DIVERSE KAPITALFONDER

Sjöfartsverkets fond

[5] 3. **Sjöfartsmateriel m. m.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 18,5 milj. kr.

Sjöfartsverket erhöll den 24 mars 1972 bemyndigande att beställa en isbrytare, speciellt avsedd för tjänst i Vänern, till ett fast pris av högst 17,5 milj. kr. I prop. 1972: 1 angavs kostnaden preliminärt till ca 12 milj. kr. i 1971 års prisläge. Skillnaden mellan den beräknade kostnaden och kontraktsumman förklaras nästan i sin helhet av de prisförändringar som beräknas inträffa under byggnadstiden. Isbrytaren skall levereras i december år 1973. Liksom övriga isbrytare bör även denna förses med speciell minskyddsutrustning. Kostnaden härför, ca 355 000 kr., ingår inte i kontraktsumman.

De på innevarande budgetår belöpande delbetalningarna för Vänerisbrytaren har tidigare beräknats till 6 milj. kr. Enligt byggnadskontraktet skall emellertid under budgetåret 1972/73 i dellikvider erläggas 12 milj. kr. Därtill kommer på samma tid belöpande kontrollkostnader i samband med bygget, ca 300 000 kr.

På tilläggsstat III för budgetåret 1971/72 (prop. 1972: 85 bil. 4) redogjordes för säkerhetsanordningarna i inseglingsleden till Brofjorden — som kostnadsberäknats till 9,1 milj. kr. — och formerna för finansieringen av dessa. Riksdagen anvisade 3,1 milj. kr. för ifrågavarande ändamål. För innevarande budgetår behövs ett lika stort belopp. Resterande belopp 2,9 milj. kr. för budgetåret 1973/74 torde kunna anvisas vid den ordinarie budgetbehandlingen för detta budgetår.

Ramen för ordinarie investeringar är fastställd till 17 milj. kr. för budgetåret 1972/73. Summan av de ytterligare utgifterna enligt ovan

utgör (6,3 + 3,1) 9,4 milj. kr. vilket ger en investeringsvolym av totalt 26,4 milj. kr. Då anvisat anslag uppgår till endast 18,5 milj. kr. erfordras följaktligen ytterligare (26,4 — 18,5) 7,9 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sjöfartsmateriel m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 7 900 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

Bilaga 5

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler de ärenden under finansdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

SJUNDE HUVUDTITELN

B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

[1] **B 13. Inredning av byggnader för statlig förvaltning.** Under denna rubrik har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 milj. kr.

I prop. 1972: 1 (bil. 9 s. 79) redovisades att byggnadsstyrelsen har i uppdrag att planera lokaler m. m. för huvuddelen av de myndigheter som enligt statsmakternas beslut skall omlokaliseras (prop. 1971: 29, InU 1971: 15, rskr 1971: 196 m. fl.). Jag avser att i det följande, vid min anmälan av investeringsanslaget till byggnadsarbeten för statlig förvaltning, närmare redogöra för denna lokalplanering. I fråga om planeringen av inredning och utrustning av de nya lokalerna har Kungl. Maj:t meddelat närmare föreskrifter den 21 april 1972. Enligt dessa föreskrifter skall planeringen utgå från att befintlig inredning och utrustning skall utnyttjas även efter omlokaliseringen om inte starka funktionella skäl eller ekonomiska bedömningar talar däremot. För flertalet myndigheter skall byggnadsstyrelsen svara för planering av inredning och begära medel för och svara för upphandling av den inredning som behöver nyanskaffas. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor skall svara för

motsvarande uppgifter beträffande utrustning som är knuten till lokaler, t. ex. teleanläggningar. I fråga om annan utrustning skall de myndigheter som skall omlokaliseras svara för planeringen i samråd med utrustningsnämnden och byggnadsstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen

Byggnadsstyrelsen föreslår att en kostnadsram (delram) för omlokaliseringsobjekten av 2 milj. kr. innevarande budgetår förs upp i inredningsplanen. Styrelsen avser att senare återkomma med redovisning av definitiva kostnadsramar för de skilda objekten. Medelsförbrukningen för budgetåret 1972/73 beräknas till 1,5 milj. kr.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utrustningsnämnden föreslår att nio kostnadsramar (delramar) om sammanlagt 3 779 000 kr., huvudsakligen för teleteknisk utrustning, innevarande budgetår förs upp i en utrustningsplan för skilda omlokaliseringsobjekt. Medelsförbrukningen för budgetåret 1972/73 beräknas till 1,1 milj. kr.

Departementschefen

Den inredning och den till lokalerna knutna generella utrustning som behöver nyanscaffas i samband med omlokaliseringen bör bekostas från förevarande anslag. Kostnadsramar, inom vilka beställningar bör få ske, bör tas upp för inredning i inredningsplanen och för utrustning i en särskild utrustningsplan under anslaget. För att erforderliga beställningar skall kunna ske redan innevarande budgetår bör en för de skilda objekten gemensam kostnadsram (delram) av 2 milj. kr. föras upp i inredningsplanen. I utrustningsplanen bör en gemensam kostnadsram (delram) av 3 723 000 kr. föras upp för huvudsakligen teletekniska anläggningar. Jag har därvid räknat med att medel för skåpbil m. m. åt riksförsäkringsverket inte bör anvisas från förevarande anslag. När planeringen hunnit längre, återkommer jag med redovisning av definitiva ramar för de skilda objekten.

Reservationen på anslaget vid ingången av budgetåret 1972/73 uppgick till ca 15,4 milj. kr. Någon ytterligare medelsanvisning för inredning behövs därför inte innevarande budgetår. Medelsbehovet för utrustning för innevarande budgetår bör täckas genom en anvisning av 1,1 milj. kr. på tilläggsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning av byggnader för statlig förvaltning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

D. Bidrag och ersättningar till kommunerna

[2] **D 3. Skattebortfallsbidrag till kommunerna m. fl.** Statsmakterna har beslutat om årliga statsbidrag till kommuner, landstingskommuner och församlingar, s. k. skattebortfallsbidrag, som kompensation för att det kommunala skatteunderlaget minskar till följd av 1970 års skattereform (prop. 1972: 60, FiU 1972: 23, rskr 1972: 139). Till grund för beslutet låg ett beräknat skattebortfall för kommunerna på en miljard kr. för inkomståret 1971. Bidragen utbetalas första gången år 1973 och utgår på grundval av tillskjutet skatteunderlag. Detta skatteunderlagstillskott fördelas mellan kommunerna i relation till skattekraften, beräknad som skattekrönor per inkomsttagare.

Med hänsyn till osäkerheten beträffande den exakta storleken av skattebortfallet ansåg riksdagen (FiU 1972: 23 s. 7) det angeläget att utnyttja den ytterligare information som kunde utvinnas när resultatet av 1972 års taxering förelåg och statistiskt kunde analyseras och bedömas. Riksdagen förordade därför att riksrevisionsverket skulle företa en stickprovsundersökning baserad på 1971 års faktiska inkomststruktur. Skulle denna beräkning ge ett resultat som mera väsentligt avvek från en miljard kr. borde detta enligt riksdagen kunna beaktas i samband med den proposition om skatteutjämningsbidrag som väntades bli framlagd till vårriksdagen 1973. Härvid borde också prövas skäligheten av att retroaktivt justera de skattebortfallsbidrag som betalas ut år 1973.

Riksrevisionsverket har med skrivelse den 6 september 1972 redovisat två nya kalkyler över det beräknade skattebortfallet. Den ena av kalkylerna bygger på taxeringsutfallet för taxeringsåret 1972 och utgör ett försök att applicera de äldre skattereglerna på detta utfall. Kalkylen leder till ett beräknat skattebortfall för kommunerna på 1 259 milj. kr. Den andra kalkylen bygger, liksom de beräkningar som redovisades i prop. 1972: 60, på riksrevisionsverkets stickprovsundersökning för taxeringsåret 1971, som framskrivits och korregerats. Resultatet av denna beräkning blir ett skattebortfall på minst 1 150 milj. kr. Kalkylerna pekar således på att skattebortfallet för kommunerna underskattades med ett belopp i storleksordningen ett par hundra milj. kr. i de beräkningar som redovisades för vårriksdagen. En förklaring härtill är att antalet inkomsttagare ökat kraftigare än vad som antagits i de tidigare beräkningarna. Vidare har de genomsnittliga inkomstökningarna blivit väsentligt mindre än som förutsattes. Detta innebär dels att flera inkomsttagare än beräknat erhåller grundavdrag, dels att färre erhåller helt eller delvis reducerade grundavdrag. Skatteunderlagsbortfallet för kommunerna har därigenom blivit större än beräknat.

De båda kalkylerna har granskats inom finansdepartementet och av företrädare för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsför-

Skattebortfallsbidrag (milj. kr.)

		Riksrevisionsverkets kalkyl	Reviderad kalkyl
1. Sammanräknad nettoinkomst (statliga taxeringen)		112 552	113 232
2. Allmänna avdrag, m. m.		3 521	3 521
3. Taxerad inkomst	enligt gamla	109 031	109 711
4. Ortsavdrag + avrundning	skatte-	14 319	13 969
5. Extra avdrag	syste-	2 998	3 598
6. Beskattningsbar inkomst	met	91 714	92 144
7. Genomsnittlig utdebitering (kr.)		22,54	22,54
8. Kommunalskatt enligt gamla skattesystemet		20 672	20 769
9. Kommunalskatt enligt nya skattesystemet		19 463	19 583
10. Kommunalt skattebortfall genom skattereformen		1 209	1 186
11. Korrektionspost på grund av höjd deklarations- pliktsgräns		50	10
12. Skattebortfallsbidrag		1 259	1 196

bundet. Genomgången har huvudsakligen koncentrerats till den första kalkylen. Enighet har härvid nåtts om att vissa justeringar bör göras i riksrevisionsverkets beräkningar. På grundval härav har inom finansdepartementet gjorts en reviderad kalkyl, som redovisas i tabell. Som framgår av tabellen blir det beräknade skattebortfallet i runt tal 1 200 milj. kr. Detta belopp stämmer också väl med det beräknade skattebortfallet enligt den andra kalkylmetoden.

För inkomståret 1971 beräknas det totala skattebortfallet dock bli ca 50 milj. kr. högre eller 1 250 milj. kr. Bakgrunden härtill är följande. I 1970 års skattereform ingick bl. a. att makes ansvar för andra makens sjukförsäkringsavgift slopades och att den motsvarande avdragsrätten upphörde för den make som påförts avgiften. Inkomstökningen för kommunerna till följd härav har uppskattats till 50 milj. kr. Den minskade avdragsrätten får dock effekt först vid 1973 års taxering. En engångsjustering med 50 milj. kr. bör därför göras för de skattebortfallsbidrag som betalas ut år 1973.

Företrädare för kommunförbunden har accepterat de nu redovisade bidragsnivåerna.

Med hänvisning till det anförda förordar jag att skattebortfallsbidragen grundas på en beräknad bidragsgivning om 1 250 milj. kr. för inkomståret 1971 och att motsvarande justering görs av de beräknade förskotten för inkomståret 1973. Den nivå som skall ligga till grund för skattebortfallsbidragen framöver bör bestämmas till 1 200 milj. kr.

För budgetåret 1972/73 har anvisats 500 milj. kr. till skattebortfallsbidrag. Den av mig förordade höjningen av de slutliga bidragen för år 1971 leder till en merkostnad på 125 milj. kr. för innevarande budgetår. Belastningen på anslaget kommer därmed att uppgå till ca 625 milj. kr.

Enligt förordningen (1965: 268, ändrad 1972: 141) om skatteutjämningsbidrag skall bidragsunderlag enligt bestämmelserna om skattebort-

fallsbidrag tas med vid beräkning av medelskattkraften för riket, skattekraften för de olika kommunerna och skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering. Dessa beräkningar enligt skatteutjämningsförordningen görs av statistiska centralbyrån resp. länsstyrelserna under augusti—september varje år. En ändring av årets beräkningar med hänsyn till de förhöjda skattebortfallsbidragen skulle emellertid vålla ett betydande merarbete för berörda myndigheter. Någon omräkning bör därför inte ske.

För att undvika en omräkning av skatteutjämningsbidragen bör — såvitt avser bidrag som betalas ut under år 1973 — bidragsunderlaget enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag beräknas jämlikt kungörelsen (1972: 140) om skattebortfallsbidrag i dess lydelse den 5 maj 1972. Härför krävs ett tillägg till övergångsbestämmelserna till lagen (1972: 141) om ändring i lagen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag. Förslag till ändring i lagen torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga A*.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1972: 141) om ändring i lagen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag,
2. godkänna de av mig förordade ändrade grunderna för beräkning av skattebortfallsbidrag.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] **12. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning.** Under denna rubrik har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 60 milj. kr. I prop. 1972: 1 (bil. 9 s. 79) redovisades att byggnadsstyrelsen har i uppdrag att planera lokaler m. m. för huvuddelen av de myndigheter som enligt statsmakternas beslut skall omlokaliseras (prop. 1971: 29, InU 1971: 15, rskr 1971: 196 m. fl.). I investeringsplanen för anslaget beräknades för byggnadsobjekt i samband med omlokalisering av statlig verksamhet en medelsförbrukning av 25 milj. kr. för budgetåret 1972/73. Byggnadsuppdrag har lämnats för vissa nybyggnader. För vissa andra objekt bör också, med hänsyn till tidplanerna för upphandling och byggnadsarbeten m. m., byggnadsuppdrag lämnas under innevarande budgetår. Ifrågavarande byggnadsobjekt bör nu närmare redovisas för riksdagen.

Norrköping. Nybyggnad i Källtorp för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Omlokaliseringen av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut till Norrköping planeras äga rum huvudsakligen

under första halvåret 1975. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att en nybyggnad uppförs för institutet i Källtorp, ca 2 km väster om Norrköpings centrum. Nybyggnaden har beräknats för ca 450 anställda och omfattar kontors- och laboratorielokaler m. m. med en rumsyta av ca 14 000 m². Kostnaden beräknas till 45 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972. Kungl. Maj:t uppdrog den 8 september 1972 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnaden till bygghandlingar.

Norrköping. Nybyggnad i Saltängen för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket. Omlokaliseringen till Norrköping avses äga rum under oktober—november 1975 vad gäller sjöfartsverket och under januari—februari 1976 vad gäller kriminalvårdsstyrelsen. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att de båda verken skall inrymmas i en nybyggnad i det centralt belägna området Saltängen. Nybyggnaden innehåller kontorslokaler, tryckeri m. m. för de båda myndigheterna, vars personal beräknats till ca 600. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att området färdigbyggs i ett sammanhang, vilket anses ge det mest ekonomiska utnyttjandet av tomten. Nybyggnaden kommer härigenom att innehålla lokalytor som kan utnyttjas av andra statliga verksamheter eller hyras ut. Den totala rumsytan uppgår till ca 27 000 m², vilket motsvarar en totalyta av ca 42 000 m². Härav avses ca 30 000 m² för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket och ca 12 000 m² för andra verksamheter. Kostnaden för hela nybyggnaden beräknas till 73,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972. Kungl. Maj:t uppdrog den 8 september 1972 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnaden till bygghandlingar.

Jönköping. Nybyggnad i kv. Göta för lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen. Lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen skall enligt gällande planer under sommaren 1975 omlokaliseras till Jönköping. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att de båda myndigheterna förläggs till en nybyggnad i kv. Göta i Jönköping. Nybyggnaden innehåller lokaler för ca 325 anställda vid de båda myndigheterna och utrymmen för en eventuell framtida expansion. Vidare innehåller nybyggnaden ca 2 500 m² rumsyta som avses för länsstyrelsen, vars huvuddel är förlagd till det närbelägna landsstatshuset. Enligt av byggnadsstyrelsen redovisade systemskisser innehåller nybyggnaden ca 14 500 m² rumsyta. Kostnaden beräknas till 37,8 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972. Kungl. Maj:t uppdrog den 8 september 1972 åt byggnadsstyrelsen att projektera objektet till bygghandlingar. Styrelsen skall vid projekteringen söka uppnå ett gynnsammare förhållande mellan objektets rumsyta och i byggnadsprogrammet angivna lokalbehov. En förändring av objektet i enlighet härmed bör kunna minska de beräknade byggnadskostnaderna.

Gävle. Nybyggnad i kv. Vasen för lantmäteristyrelsen och rikets allmänna kartverk. Flyttningen till Gävle av lantmäteristyrelsen och rikets allmänna kartverk skall enligt planerna äga rum under sommaren 1975.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit att en nybyggnad uppförs för de båda myndigheterna i kv. Vasen i Gävle. Nybyggnaden, som innehåller kontors- och laboratorielokaler m. m. för ca 800 anställda och expansionsutrymmen, omfattar ca 23 500 m² rumsyta. Kungl. Maj:t uppdrog den 8 september 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra nybyggnaden inom en kostnadsram av 62,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972.

Sundsvall. Nybyggnad i kv. Måsen för riksförsäkringsverkets tekniska byrå. Till de myndigheter som skall omlokaliseras till Sundsvall hör riksförsäkringsverkets tekniska byrå och statens personalpensionsverk. Omlokaliseringen planeras ske periodvis under tiden hösten 1972—sommaren 1976. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att dessa verksamheter förläggs till en nybyggnad i kv. Måsen i Sundsvall. En första utbyggnadsetapp innehåller datahall och kontorslokaler för riksförsäkringsverkets tekniska byrå om sammanlagt ca 4 000 m² rumsyta. Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra denna etapp av nybyggnaden inom en kostnadsram av 15,3 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972. Projektering pågår av en ytterligare etapp av nybyggnaden för personalpensionsverket.

Sundsvall. Nybyggnad i kv. Målaren av polishus m. m. Till Sundsvall skall även centrala studiehjälpnämnden omlokaliseras, enligt planerna under sommaren 1974. Vidare är sedan den 1 januari 1972 två avdelningar av kammarrätten i Stockholm förlagda till Sundsvall. Byggnadsstyrelsen har föreslagit att en nybyggnad uppförs i kv. Målaren i Sundsvall för dessa verksamheter och för polis- och åklagarmyndigheterna i Sundsvall, som f. n. har otillfredsställande lokaler. Nybyggnaden föreslås också inrymma tingsrätten i Sundsvall, som f. n. är uppdelad på flera lokaler. Nämda myndigheter beräknas tillsammans ha ca 425 anställda. I nybyggnaden, som omfattar ca 17 000 m² rumsyta, finns dessutom utrymmen för eventuell framtida tillväxt. Kungl. Maj:t uppdrog den 22 september 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra nybyggnaden inom en kostnadsram av 41,9 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972. Vidare har byggnadsstyrelsen föreslagit att det nuvarande tingshuset i Sundsvall, fastigheten nr 18 i kv. Lärgossen säljs till Sundsvalls kommun för 500 000 kr.

Byggnadsstyrelsen

Medelsförbrukningen för innevarande budgetår för de byggnadsobjekt som tidigare är uppförda i investeringsplanen beräknas till ca 33 milj. kr. Medelsförbrukningen för de i det föregående nämnda byggnadsobjekten samt ytterligare objekt för omlokaliseringen, vilka f. n. prövas av Kungl. Maj:t, beräknas till sammanlagt ca 68 milj. kr. Vidare föreslår styrelsen att en kostnadsram av 5 milj. kr. förs upp i investeringsplanen redan innevarande budgetår för diverse objekt, bl. a. provisoriska lokaler såsom baracker. Sådana byggnader inom allmänna fastighetsfondens

område skall i fortsättningen finansieras med investeringsmedel och inte, som hittills i viss utsträckning varit fallet, med medel på fastighetsfondens stat (jfr prop. 1972: 1 bil. 21 s. 3 och 5).

Departementschefen

För de byggnadsobjekt jag redovisat i det föregående bör nya kostnadsramar föras upp i investeringsplanen. I följande sammanställning redovisas dessa kostnadsramar, den beräknade medelsförbrukningen under innevarande budgetår samt beräknade tidpunkter för byggstart och färdigställande. Jag återkommer senare med redovisning för ytterligare nybyggnader för omlokaliseringen. Jag räknar med att det skall bli möjligt att påbörja vissa arbeten under innevarande budgetår utöver de objekt jag redovisat. För dessa arbeten beräknar jag i sammanställningen en medelsförbrukning av 12 milj. kr.

I investeringsplanen bör vidare, i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag, föras upp en kostnadsram för diverse objekt. Beslut om utförande av objekt inom kostnadsramen avses få fattas av byggnadsstyrelsen då kostnaden inte överstiger 500 000 kr. och i annat fall efter medgivande av Kungl. Maj:t. Härmed kommer likartade regler att gälla för utnyttjandet av medel inom denna kostnadsram och för användningen av underhållsmedel på allmänna fastighetsfondens stat.

I sammanställningen tar jag dessutom upp den av byggnadsstyrelsen nu beräknade medelsförbrukningen för objekt som tidigare förts upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1972-04-01 (1 000-tal kr.)	Ber. medels- förbrukning för 1972/73 (1 000-tal kr.)	Byggstart år-mån.	Färdig- ställande år-mån.
<i>Norrköping</i>				
Nybyggnad i Källtorp	45 000	6 300	73-09	75-05
Nybyggnad i Saltängen	73 500	6 300	73-10	76-01
<i>Jönköping</i>				
Nybyggnad i kv. Göta	137 800	11 000	73-02	75-06
<i>Gävle</i>				
Nybyggnad i kv. Vasen	62 500	5 500	73-06	75-08
<i>Sundsvall</i>				
Nybyggnad i kv. Måsen	15 300	7 600	72-06	73-08
Nybyggnad i kv. Målaren	41 900	15 200	72-11	74-07
Övriga omlokaliseringsobjekt		12 000		
Diverse objekt	5 000	1 000		
I investeringsplanen tidigare uppförda objekt		33 028		
Summa		97 928		

¹ Prel. kostnadsram

² Kostnadsramar redovisas senare

Medelsförbrukningen under förevarande anslag för innevarande budgetår kan således beräknas till ca 98 milj. kr. Behållningen vid ingången av budgetåret uppgick till ca 18 milj. kr. och det på riksstaten för budgetåret 1972/73 uppförda anslaget utgör 60 milj. kr. Det beräknade medelsbehovet kräver således en ytterligare medelsanvisning av (98 — 18 — 60) 20 milj. kr. på tilläggsstat.

Genom den föreslagna nybyggnaden i kv. Målaren i Sundsvall kommer tingsrätten att få nya lokaler, varför det nuvarande tingshuset bör säljas till kommunen. Med hänsyn till att det inte nu kan konstateras att försäljningen kan inrymmas under Kungl. Maj:ts bemyndigande att sälja fast egendom till kommun för samhällsbyggnadsändamål och då taxeringsvärdet på fastigheten uppgår till 500 000 kr. bör riksdagens medgivande inhämtas.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. till *Byggnadsarbeten för statlig förvaltning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att sälja fastigheten nr 18 i kv. Lär-gossen i Sundsvall till Sundsvalls kommun för 500 000 kr.

VI. FONDEN FÖR STATENS AKTIER

[4] 1. **Teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag.** I prop. 1972: 101 föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att för statens räkning sluta avtal med affärsbankerna, Sparbankernas bank aktiebolag och Jordbrukets bank om inrättande av ett kreditaktiebolag, Företagskapital aktiebolag, med uppgift att medverka vid finansieringen av mindre och medelstora näringsföretag här i landet. Denna medverkan skall ske genom att bolaget tillskjuter kapital genom förvärv av minoritetsposter av aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter. Vidare föreslås att bolaget skall kunna lämna eller förmedla krediter till samt ikläda sig garantiförbindelser för ifrågavarande näringsföretag.

Bolagets aktiekapital skall enligt förslaget utgöra lägst 20 milj. kr. och högst 60 milj. kr. Vid verksamhetens början skall aktiekapitalet uppgå till 20 milj. kr. Staten skall äga hälften av aktierna och bankerna tillsammans återstoden. Aktierna, som lyder på 100 kr., skall tecknas till en kurs av 120 % för att bolagets reservfond redan vid starten skall vara fylld.

Jag vill nu ta upp frågan om medelsanvisning till teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag. Som jag tidigare redogjort för skall staten teckna aktier för 10 milj. kr. till en kurs av 120 %. 12 milj. kr. behöver således anvisas för ändamålet. Härutöver erfordras 120 000 kr. för be-

talning av den del av stämpelskatten för emissionen, som belöper på de aktier staten skall äga i bolaget.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 12 120 000 kr.

VII. FONDEN FÖR FÖRLAG TILL STATSVERKET

[5] **1. Vissa projekteringskostnader.** Under denna rubrik har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 45 milj. kr.

Anslaget disponeras efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall för sådana projekteringsarbeten som föregår den slutliga prövningen av byggnadsobjekt. Projekteringskostnaderna täcks sedermera av de byggnadsanslag som begärs då byggnadsobjekten redovisas för riksdagen. Det belopp som motsvarar projekteringskostnaderna förs därför tillbaka till fonden för förlag till statsverket när byggnadsanslag beviljats, och redovisas som övriga kapitalmedel.

Utbetalningarna från anslaget bestäms således av omfattningen av de projekteringsuppdrag som Kungl. Maj:t lämnar, varför anslagsberäkningen är överslagsmässig. Vid en ökande byggnadsverksamhet ökar också behovet av projekteringsmedel. Detta förhållande blir särskilt påtagligt om projekteringen bedrivs intensivt, som t. ex. i fråga om den nu pågående projekteringen av nybyggnader för omlokalisering av statlig verksamhet.

Den byggnadsverksamhet som bedrivs av byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen, vilka är de två myndigheter som huvudsakligen får projekteringsmedel anvisade från anslaget, har under de senaste åren ökat kraftigt, och beräknas av myndigheterna under innevarande budgetår sammanlagt komma att dra en kostnad av ca 830 milj. kr. Till nästa budgetår beräknas en uppgång med ca 100 milj. kr., varefter en fortsatt verksamhet på ungefär denna nivå förutses för de närmaste åren.

Utbetalningarna från anslaget uppgick budgetåret 1971/72 till ca 75 milj. kr., varav 40 milj. kr. anvisades på tilläggsstat III. Jag finner det mot bakgrund av vad jag anfört realistiskt att räkna med att behovet av projekteringsmedel kan komma att uppgå till ett högre belopp under innevarande budgetår. Detta medelsbehov bör täckas genom en medelsanvisning av 45 milj. kr. på tilläggsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Vissa projekteringskostnader* på tilläggsstat I till riksstaten

ten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 45 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

*Bilaga A***Förslag till****Lag om ändring i lagen (1972: 141) om ändring i lagen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag**

Härigenom förordnas, att övergångsbestämmelserna till lagen (1972: 141) om ändring i lagen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973. Vid beräkning av medelskattkraften på grundval av 1972 års taxering skall det sammanlagda bidragsunderlaget i riket enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag upptagas till 44 365 600 skattekrönor.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973. Vid beräkning av medelskattkraften på grundval av 1972 års taxering skall det sammanlagda bidragsunderlaget i riket enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag upptagas till 44 365 600 skattekrönor. *Vidare skall i fråga om bidrag för år 1973 skattekraft och bidrag vid hög utdebitering beräknas med tillämpning av kungörelsen (1972: 140) om skattebortfallsbidrag i dess lydelse den 5 maj 1972.*

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Bilaga 6

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Statsrådet Moberg anmäler de ärenden under utbildningsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

ÅTTONDE HUVUDTITELN

B. Kulturändamål

[1] **B 8. Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** Vid tidpunkten för beräkningen av anslagsbeloppet för innevarande budgetår pågick ännu förhandlingar rörande löneökningar inom teatersektorn avseende perioden 1971—1974. Frågan om en viss anslagsförstärkning skulle prövas sedan teatrarna kommit in med redovisning av det ökade medelsbehov som följer med de ingångna löneavtalen (prop. 1972: 1 bil. 10, KrU 1972: 18, rskr 1972: 210). Anslaget för budgetåret 1972/73 är följaktligen beräknat på den lönenivå inom teatersektorn som gällde under budgetåret 1970/71. Förevarande reservationsanslag var t. o. m. budgetåret 1971/72 uppfört i riksstaten som förslagsanslag. Anslagsomläggningen syftade bl. a. till att stimulera teatrarna att med egna åtgärder möta kostnadsökningar.

Genom beslut den 30 juni 1972 medgav Kungl. Maj:t att Operan och Dramatiska teatern överskred de av Kungl. Maj:t för budgetåret 1971/72 fastställda utgiftsstaterna med 2,6 milj. kr. resp. 1 570 000 kr. på grund av avtalsenliga löneökningar.

I sina anslagsframställningar för budgetåret 1973/74 har teatrarna

redogjort för det ökade medelsbehov som följer av ingångna löneavtal avseende budgetåren 1972/73 och 1973/74. Inklusivt ett belopp som motsvarar det medgivna överskridandet för budgetåret 1971/72 beräknas den för budgetåret 1972/73 erforderliga medelsförstärkningen till 4 917 000 kr. för Operan och 2 567 000 kr. för Dramatiska teatern.

Över teaternas framställningar har *teater- och musikrådet* avgivit yttrande. Rådet godtar i stort sett teaternas beräkningar. Enligt rådets mening bör vidare en förstärkning av statsbidraget till teatern medges för att kompensera höjningen av den allmänna arbetsgivaravgiften.

I särskilda skrivelser har Operan och Dramatiska teatern anmält ett med 1 863 000 kr. resp. 599 000 kr. ökat medelsbehov för budgetåret 1972/73 med anledning av att byggnadsstyrelsen reviderat sina beräkningar av hyrorna av befintliga lokaler.

Föredraganden

Förhandlingarna om lönenivån inom teatersektorn har hittills förts utan medverkan från statligt håll trots att de här aktuella institutionerna till övervägande del finansieras med statsmedel. Jag avser att återkomma till Kungl. Maj:t beträffande en förstärkning av det statliga inflytandet i dessa sammanhang i samband med ställningstagandet till kulturrådets väntade förslag.

För att bidra till kostnaderna för avtalsbundna lönehöjningar och höjningen av den allmänna arbetsgivaravgiften fr. o. m. den 1 januari 1973 bör bidragen till Operan och Dramatiska teatern ökas med 4,6 milj. kr. resp. 2 430 000 kr. Härutöver beräknar jag ytterligare medelsökningar för dessa teatrar med 1 860 000 kr. resp. 595 000 kr. för att täcka kostnader för höjda hyror vid teatern.

Statsbidragen till Operan och Dramatiska teatern ökar enligt dessa beräkningar med (4 600 000 + 1 860 000) 6 460 000 kr. respektive (2 430 000 + 595 000) 3 025 000 kr.

Det av mig beräknade medelsbehovet av 9 485 000 kr. bör täckas genom anvisande av ett anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 9 485 000 kr.

[2] **B 9. Bidrag till Svenska riksteatern.** Vid tidpunkten för beräkning av anslagsbeloppet för innevarande budgetår pågick förhandlingar avseende teatersektorn. Anslaget har därför beräknats på den lönenivå som gällde inom teatersektorn budgetåret 1970/71.

Genom beslut den 30 juni 1972 medgav Kungl. Maj:t att Svenska

riksteatern överskred den av Kungl. Maj:t för budgetåret 1971/72 fastställda utgiftsstaten med 1 740 000 kr.

I samband med sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 har teatern redogjort för det ökade medelsbehov som följer av ingångna löneavtal avseende budgetåret 1972/73. Inklusivt ett belopp som motsvarar det medgivna överskridandet för budgetåret 1971/72 beräknas en medelsförstärkning om 3 609 000 kr. vara erforderlig.

Teater- och musikrådet har yttrat sig över teaterns beräkningar som i stort sett godtas. I likhet med vad fallet är för Operan och Dramatiska teatern bör vidare enligt rådets mening en medelsförstärkning medges med anledning av höjningen av den allmänna arbetsgivaravgiften fr. o. m. den 1 januari 1973.

Föredraganden

Jag vill inledningsvis hänvisa till vad jag i det föregående anført rörande löneförhandlingarna inom teatersektorn.

För Svenska riksteaterns del räknar jag med ett medelsbehov av 3 360 000 kr. Häri ingår kompensation för höjningen av den allmänna arbetsgivaravgiften fr. o. m. den 1 januari 1973.

Det av mig beräknade medelsbehovet bör täckas genom anvisande av ett anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsstat I för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 3 360 000 kr.

D. Skolväsendet

[3] **D 1 a. Utveckling av studielämplighetsprov.** I propositionen (1972: 84, UbU 1972: 31, rskr 1972: 240) angående gymnasieskolans kompetensvärde m. m. räknade jag med att det bör bli möjligt att låta nya behörighets- och urvalsregler träda i kraft omkring mitten av 1970-talet. I detta sammanhang anförde jag även att det är nödvändigt med en fast grund för det fortsatta utredningsarbetet, som måste ske. Detta gäller såväl arbetet med de särskilda förkunskapskraven som den slutliga utformningen av urvalsreglerna, i vilket bl. a. måste ingå en slutlig utprövning av studielämplighetsprovet. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1972 uppdrogs åt skolöverstyrelsen att efter samråd med universitetskanslersämbetet och de sakkunniga för fortsatt utredningsarbete om gymnasieskolans kompetensvärde (kompetenskommittén) och med iakttagande av vad departementschefen anført utveckla ett studielämplighetsprov samt under hänsynstagande till i direktiven till de sakkunniga angiven tidsplan lägga fram förslag till erforderlig organisation för ett sådant prov. Skolöverstyrelsen bör under innevarande budgetår erhålla ett belopp av 900 000 kr. för att utveckla ett studielämplighetsprov. Med-

len bör anvisas under ett nytt anslag på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1972/73.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utveckling av studielämplighetsprov* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

[4] **D 8. Bidrag till Svensk undervisning i utlandet m. m.** I riksstaten för innevarande budgetår har under denna rubrik uppförts ett reservationsanslag av 5 535 000 kr.

Skolöverstyrelsen

De statliga bidragen till svensk undervisning i utlandet redovisades t. o. m. budgetåret 1971/72 som en särskild anslagspost under förslagsanslaget Bidrag till driften av grundskolor m. m. Budgetåret 1972/73 överfördes de under denna anslagspost redovisade medlen till ett nytt, reservationsvis betecknat anslag Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. Detta belopp innefattade dock inte medel för bestridande av pensionsavgifter. För täckande av dessa kostnader erfordras ytterligare 620 000 kr. för budgetåret 1972/73.

Föredraganden

Anslaget bör räknas upp med 600 000 kr. för budgetåret 1972/73.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

[5] **D 31. Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.** Statsbidrag till byggnadsarbeten för grundskolan utgår till kommun enligt kungörelsen (1957: 318) om statsbidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet (omtryckt 1962: 479, ändrad senast 1971: 1273). För permanenta skollokaler bestäms bidragsunderlaget med utgångspunkt i ett grundbelopp av 900 kr. per kvadratmeter nettogolvyta. Grundbeloppet omräknas med hänsyn till dels den förändring av byggnadskostnadsindex som inträtt under tiden från den 1 januari 1956 till den 1 januari det år då statsbidragsbeslutet meddelas, dels bostadsstyrelsens ortsindex. Bidragsprocenten är beroende av ifrågavarande kommuns ekonomiska förhållanden och varierar mellan 35 och 45 % av bidragsunderlaget. Beslut om statsbidrag meddelas av skolöverstyrelsen (SÖ).

Enligt kungörelsen (1958: 480) om statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor (ändrad senast 1969: 111) kan statsbidragsberättigad folkhögskola få bidrag till kostnaderna för anskaffande av permanenta

skollokalerna. Bidragsunderlaget beräknas på samma sätt som för grundskolan. Statsbidrag utgår med högst 75 % av bidragsunderlaget. Beslut om statsbidrag meddelas av SÖ.

Till anskaffande av lokaler för lantbruksskolan utgår statsbidrag till huvudman enligt kungörelsen (1961: 405) om statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor (ändrad senast 1971: 155). Bidragsunderlaget bestäms i varje särskilt fall på grundval av de beräknade kostnaderna, dock högst det på grundval av lokalernas nettogolvyta beräknade beloppet. Statsbidrag utgår med hälften av eller, om särskilda skäl finns till högre bidrag, med tre fjärdedelar av bidragsunderlaget. Beslut om statsbidrag meddelas av Kungl. Maj:t.

Skolöverstyrelsen

Skolöverstyrelsen (SÖ) har med skrivelse den 8 december 1971 överlämnat en av skolstyrelsen i Kristianstad gjord ansökan om samordning vid planering av gymnastiklokaler avsedda för grundskola, folkhögskola och lantbruksskola i Önnestad.

SÖ har därvid hemställt att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga SÖ att besluta om statsbidrag till gemensamma gymnastiklokaler, vilka kommer att ägas av Kristianstads kommun, vid ovannämnda skolor.

SÖ har vidare föreslagit

dels att folkhögskolans och lantbruksskolans lokalbehov för gymnastik inräknas i de av Kristianstads kommun beslutade gymnastiklokaler för grundskola i Önnestad trots att huvudmännen för de båda tidigare nämnda skolorna inte kommer att äga och förvalta anläggningen,

dels att bidragsunderlaget beräknas enligt bestämmelserna i kungörelsen (1957: 318) om statsbidrag till byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet, kungörelsen (1958: 480) om statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor samt kungörelsen (1961: 405) om statsbidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor. Som grund för beräknat bidragsunderlag skall ligga resp. skolas planerade utnyttjande av de gemensamma gymnastiklokalerna,

dels att statsbidraget utbetalas till resp. huvudman samt att villkor för utbetalning bör vara att avtal slutits mellan kommunen och huvudmännen för folkhögskolan och lantbruksskolan angående nyttjanderätten.

Föredraganden

Jag finner den av skolöverstyrelsen skisserade samordningen av gymnastiklokaler avsedda för grundskola, folkhögskola och lantbruksskola i Önnestad, Kristianstads kommun, lämplig. I enlighet med de bestämmelser som gäller för de fall då landstingskommun avtalar med primärkommun att förlägga särskoleklasser till skolanläggning för grundskola

bör statsbidraget utgå enligt reglerna för grundskolan och hela anläggningen vara primärkommunens egendom. Statsbidrag bör dock kunna utgå med 45 % av bidragsunderlaget, då folkhögskolan och lantbruksskolan beräknas svara för mer än hälften av gymnastiklokalernas utnyttjande.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med av mig givna riktlinjer meddela bestämmelser om statsbidrag för skolbyggnad i Önnestad, Kristianstads kommun, som avses för både grundskola, folkhögskola och lantbruksskola.

E. Högre utbildning och forskning

[6] E 23. **Tekniska fakulteterna m. m. Driftkostnader.** I riksstaten för innevarande budgetår är förevarande reservationsanslag uppfört med ett belopp av 50,9 milj. kr. Av beloppet disponerar högskolan i Luleå 770 000 kr.

Vid min anmälan av prop. 1972: 37 angående högre teknisk utbildning och forskning i Luleå redovisade jag min avsikt att hemställa att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att för den geoteknologiska utbildningen i Luleå på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ytterligare 300 000 kr. under förevarande reservationsanslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Tekniska fakulteterna m. m.: Driftkostnader* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

[7] E 44. **Extra utgifter vid universiteten m. m.** I riksstaten för innevarande budgetår är uppfört ett reservationsanslag av 1 015 000 kr. till extra utgifter vid universiteten m. m. Av anslaget disponerar Kungl. Maj:t 540 000 kr. under en särskild anslagspost. Vid utgången av budgetåret 1971/72 fanns på anslagsposten en reservation av 539 000 kr.

Universitetskanslersämbetet hemställde i maj 1972 tillsammans med arbetsmarknadsstyrelsen om vissa åtgärder i anledning av en beräknad minskning av antalet extra lärartjänster m. m. vid universitetens filosofiska fakulteter. Det minskade antalet lärartjänster är en följd av att tilldelningen av lärarkrafter baserats på ett lägre antal studerande än föregående budgetår.

I anledning av dessa framställningar medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 2 juni 1972 bl. a. att högst 200 extra stipendier för forskarutbildning fick utgå tills vidare under budgetåret 1972/73 i enlighet med vad i en till beslutet fogad promemoria närmare angavs. Kungl. Maj:t anvisade för bestridande av kostnader för ändamålet högst 750 000 kr.

att förskottsvis utgå från den i reservationsanslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor ingående anslagsposten Till Kungl. Maj:ts disposition, vilket belopp beräknades motsvara kostnaderna för stipendierna fram till den tidpunkt då riksdagen kunde ta ställning till erforderlig medelsanvisning för ändamålet under innevarande budgetår. Vidare föreskrev Kungl. Maj:t att universitetskanslersämbetet skulle senast den 1 oktober 1972 till utbildningsdepartementet redovisa antalet utdelade extra stipendier samt de beräknade kostnaderna för dessa budgetåret 1972/73.

Universitetskanslersämbetet redovisade i skrivelse den 29 september 1972 att sammanlagt 126 extra stipendier utdelats. Kostnaderna härför under budgetåret beräknas av ämbetet till 1 309 400 kr.

Kostnaderna för de extra stipendierna bör belasta förevarande anslag, som därvid måste förstärkas med ett belopp motsvarande de beräknade kostnaderna för extra stipendier, dvs. med 1,3 milj. kr.

Det bör anmälas för riksdagen att Kungl. Maj:t i nämnda beslut den 2 juni 1972 medgav *dels* att universitetskanslersämbetet för innevarande budgetår för bl. a. utvecklingsarbete och försöksverksamhet får tilldela lärarkrafter i sådan omfattning att fortsatt anställning kan beredas innehavare av 50 extra tjänster som universitetslektor (motsvarande), *dels* att ämbetet innevarande budgetår för pedagogiska uppgifter i anslutning till höstterminens början fick tilldela lärarkrafter i sådan omfattning att fortsatt anställning under två månader kunde beredas 100 lärare, assistenter och amanuenser vid de filosofiska fakulteterna, vilkas förordnanden icke kunnat förlängas för tid efter den 30 juni 1972.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter vid universiteten m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

[8] **E 59. Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m.** I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 72 milj. kr. Av beloppet disponerar enligt regleringsbrev byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté 21,5 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 50,4 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan (jfr prop. 1972: 28 s. 29 och 32).

Byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden har lagt fram förslag om nya och ändrade kostnadsramar för vissa inrednings- och utrustningsobjekt. För de förslag till nya och ändrade ramar som med hänsyn till föreliggande tidsplaner nu bör behandlas kommer jag i det följande att lämna en kortfattad redogörelse. Tidigare denna dag har jag anmält förslag till kostnadsram som har anknytning till ett tidigarelagt byggnadsobjekt.

Stockholm

Ombyggnad för odontologiska fakulteten. Statsmakterna beslöt år 1970 (prop. 1970: 122, SU 1970: 135, rskr 1970: 309) att tandläkarutbildningen i de nuvarande lokalerna vid Holländargatan skall fortsätta under en övergångsperiod med ett tills vidare oförändrat intag av 100 studerande per år. För att verksamheten skall kunna fortsätta i lokalerna uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1972 åt byggnadsstyrelsen att bygga om dessa inom en kostnadsram av 2 850 000 kr. i prisläget den 1 april 1971. I inredningsplanen finns för ändamålet uppförd en kostnadsram av 425 000 kr. Styrelsen föreslår nu att ramen höjs till 550 000 kr.

Inspicient- och ljudanläggning för Operan. Operans inspicient- och ljudanläggning är starkt nedsliten, vilket medför avsevärda ekonomiska och tekniska olägenheter. Med anledning av en skrivelse från Kungl. teaterns aktiebolag uppdrog Kungl. Maj:t den 19 maj 1972 åt utrustningsnämnden att anskaffa och installera en inspicientanläggning samt lämnade bemyndigande för nämnden att beställa utrustning för en ljudanläggning för Operan. Utrustningsnämnden föreslår att en kostnadsram av 2 376 000 kr. för nämnda ändamål förs upp i utrustningsplanen.

Föredraganden

För att inredning skall kunna anskaffas detta budgetår till de objekt som jag redogjort för i det föregående bör de i följande sammanställning angivna kostnadsramarna — i 1 000-tal kr. — föras upp i inrednings- och utrustningsplanerna.

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av ti- digare ram	Kostnadsram
		Definitiv ram
Inredning		
Stockholm		
Ombyggnad för odontologiska fakulteten	+ 125	550
Utrustning		
Stockholm		
Inspicient- och ljudanläggning för Operan	2 376	2 376

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för viss inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m.

I. Internationellt-kulturellt samarbete

[9] I 7. Nordiska samarbetsprojekt m. m.

[10] I 12. Nordiska kulturfonden

Den nordiska verksamhetsbudgeten

År 1971 ingick de nordiska länderna ett avtal om nordiskt kulturellt samarbete, som efter ratifikation trädde i kraft den 1 januari 1972 (prop. 1971: 54, KrU 13, rskr 188). Förutom att avtalet behandlar målsättningen för samarbetet innehåller det bestämmelser om samarbetets organisation och om en ordning med en gemensam nordisk verksamhetsbudget. Nordiska ministerrådet beslöt vid ett möte den 13 december 1971 i princip hur budgetbehandling m. m. för verksamhetsbudgeten skulle utformas. (Jfr rapport till Nordisk Ministerråd fra Organisationskommittéen for nordisk kulturelt samarbeide, Nordisk udredningsserie 1971: 17, s. 11 och 42). Den nya ordningen avses bli tillämpad i full utsträckning fr. o. m. budgetbehandlingen för verksamhetsåret 1974.

Budgetgången utgår från ett verksamhetsår som sammanfaller med kalenderåret. Den gemensamma budgetberedningen för år 1974 kommer att äga rum i huvudsak under tiden januari—mars 1973. Under denna behandling kommer överläggningar med Nordiska rådet att äga rum. I slutet av mars kan ministerrådet väntas avge ett förslag till verksamhetsbudget som sedan behandlas nationellt och föreläggs parlamenten under år 1973. Strax före årsskiftet 1973/74 fastställer ministerrådet slutligt på grundval av parlamentens beslut 1974 års nordiska verksamhetsbudget för kultursamarbetet.

En förkortad behandlingsprocedur enligt denna modell har bedrivits i år. Vid ett möte den 23 mars 1972 enades ministerrådet om ett förslag till verksamhetsbudget för år 1973, som slutar på ett belopp om 31 642 900 danska kronor.

Övriga frågor

Bidrag till Nordiska sommaruniversitetet har hittills delvis utgått i efterhand. För budgetåret 1972/73 har anvisats ett belopp om 188 000 kronor, vilket avser verksamheten under tiden 1 september 1971—31 augusti 1972. I Nordiska ministerrådets förslag för år 1973 upptas ett samlat anslag för sommaruniversitetet avseende verksamheten under detta år. Svenska landsavdelningen har i framställning begärt ett bidrag om 80 275 kronor för den mellanliggande tiden september—december 1972.

Föredraganden

Den gemensamma verksamhetsbudget för kultursamarbetet som nu införs i enlighet med det nordiska kulturavtalet anser jag kommer att ge klara fördelar, bl. a. som ett instrument för en effektiv gemensam bedömning och prioritering.

Eftersom denna verksamhetsbudget utgår från ett verksamhetsår som sammanfaller med kalenderåret, måste i Sverige för de i detta sammanhang aktuella anslagen vissa avsteg göras från den normala svenska budgetberedningsgången. Ministerrådets förslag i vad avser den svenska andelen av kostnaderna måste underställas riksdagen så att denna kan ta ställning innan verksamhetsbudgeten skall fastställas slutligt. Med hänsyn till de särskilda omständigheterna bör förslaget kunna föreläggas riksdagen i särskild proposition i början av april efter den för anslagspropositioner brukliga propositionstidens utgång. Då den nordiska verksamhetsbudgeten utgår från kalenderår bör vidare de anslag som riksdagen anvisar föras upp i riksstaten som reservationsanslag för att kunna utnyttjas under det följande kalenderåret. Detta innebär som exempel att de anslag som riksdagen anvisar för dessa ändamål våren 1973 förs upp på riksstaten för 1973/74 men utnyttjas under kalenderåret 1974.

Viss särbehandling torde erfordras för att underlätta övergången till den nya ordningen. Så har för budgetåret 1972/73 för de aktuella nordiska anslagen anvisats medel som delvis avser tid efter den 1 januari 1973. Nordiska ministerrådet har i mars 1972 enats om ett förslag till nordisk verksamhetsbudget för år 1973. Innan ministerrådet i december fastställer 1973 års nordiska verksamhetsbudget måste medel för att täcka den svenska andelen begäras i proposition om tilläggsstat till 1972/73 års riksstat. Medlen bör anvisas som reservationsanslag.

För vissa institutioner och organisationer kan säråtgärder bli erforderliga för att de skall komma i takt med den nordiska budgetordningen. Sålunda bör ett särskilt bidrag ges till svenska landsavdelningen av Nordiska sommaruniversitetet för hösten 1972.

För att täcka de nämnda ändamålen, i vilka även Nordiska kulturfonden ingår, beräknar jag, med utgångspunkt i nu gällande regler för fördelning av kostnaderna mellan länderna och i vid tiden för ministerrådets förslag gällande valutakurser, ett samlat behov av 4 301 000 kronor. Medlen bör föras upp under reservationsanslaget I 7 Nordiska samarbetsprojekt m. m. med 3 659 000 kronor och under reservationsanslaget I 12. Nordiska kulturfonden med 642 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att, med utgångspunkt i den nordiska verksamhetsbudget för år 1973 som Nordiska ministerrådet fastställer, slutligt fördela medlen.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa

1. till *Nordiska samarbetsprojekt m. m.* ett reservationsanslag om 3 659 000 kr., och
2. till *Nordiska kulturfonden* ett reservationsanslag om 642 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[11] 15. **Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål.** I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 1 802 000 kr.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 föreslår byggnadsstyrelsen att 5,2 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Upprustning av Operan, etapp I och II. Byggnadsstyrelsen redovisade den 20 december 1971 ett byggnadsprogram för en långsiktig upprustning av Operan. Totalkostnaden härför beräknades till 70,2 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971. Upprustningsplanen är uppdelad på nio etapper.

Genom beslut den 19 maj 1972 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering t. o. m. bygghandlingar av etapp I och II i nämnda upprustningsplan. Etapperna har kostnadsberäknats till 32 975 000 kr. i prisläget den 1 april 1971 och etapperna omfattar bl. a. ombyggnad av dekorverkstad och fjärrvärmeanslutning, omläggning av ventilationssystem, kostymmagasinet, scenunderbyggnad, omklädningsrum och dagrum för scenarbetare, omläggning från likström till växelström, installation av personalliftar samt rum för balettledning och regissörer. I den beräknade kostnaden för etapperna ingår också inköpskostnaderna för ett hydrauliskt eller eldrivet scenundermaskineri samt ersättning för det f. n. manuellt drivna maskineriet. Byggnadsstyrelsen räknar med att arbetena kan påbörjas i juni 1973 och vara avslutade under sommaren 1976.

I den nämnda kostnadsramen är inräknade kostnaderna för Operans dekorverkstad med biutrymmen samt anslutning av Operahuset till Stockholms kommuns fjärrvärmenät. Kungl. Maj:t uppdrog den 10 mars 1972 åt styrelsen att utföra dessa åtgärder inom en kostnadsram av tillsammans 2,1 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971. Byggnadsarbetena påbörjades i juni 1972.

Föredraganden

I gällande investeringsplan bör för upprustning av Operan, etapp I och II, föras upp en kostnadsram i prisläget den 1 april 1972 om 35 300 000 kr. Tidigare denna dag har jag anmält kostnadsramar för vissa tidigare lagda byggnadsarbeten för kulturändamål.

Med hänsyn härtill bör för budgetåret 1972/73 utöver vad som tidigare beräknats ytterligare 3 milj. kr. anvisas under detta anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

[12] 17. Byggnadsarbeten vid universiteten m. m. I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 180 milj. kr. (prop. 1972: 28). Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till drygt 28 milj. kr. Någon medelsanvisning på tilläggsstat beräknas f. n. inte bli erforderlig. Däremot bör *nybyggnader för högskolan i Luleå* redovisas för riksdagen i detta sammanhang.

Verksamheten vid högskolan i Luleå påbörjades höstterminen 1971, då 50 studerande togs in på den maskintekniska utbildningslinjen. Enligt statsmakternas beslut skall intagningskapaciteten vid denna utbildningslinje öka till 200 vid full utbyggnad läsåret 1975/76 (prop. 1971: 59, UbU 1971: 17, rskr 1971: 174). Högskolan disponerar av Luleå kommun uppförda lokaler inom Porsöområdet om sammanlagt ca 4 000 m² programyta exkl. kapprum, toaletter etc. Dessa lokaler skall övertas av staten till följd av ett av Kungl. Maj:t den 31 augusti 1972 godkänt avtal med Luleå kommun om mark för högre utbildning m. m. i Luleå.

Byggnadsstyrelsen redovisade den 25 april 1972 förslagshandlingar för nybyggnad för institutionerna för maskinkonstruktion samt material- och bearbetningsteknik. Rumsytan uppgår till 11 820 m², varav 7 500 m² avser lokaler för institutionen för maskinkonstruktion. Byggnadskostnaderna beräknas till 34 830 000 kr. i prisläget den 1 april 1972.

Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra dels inom en kostnadsram av högst 20 475 000 kr. i prisläget den 1 april 1971 en etapp av nybyggnaderna för högskolan med en rumsyta av ca 7 500 m², dels inom en kostnadsram av 1,8 milj. kr. i samma prisläge de till nämnda etapp hörande försörjningsåtgärderna. Etappen beräknas kunna tas i bruk till höstterminen 1973. I gällande investeringsplan har för denna etapp förts upp en preliminärt beräknad kostnadsram av 20 milj. kr. i prisläget den 1 april 1971. Byggnadsstyrelsen föreslår att kostnadsramen höjs till 34 830 000 kr. för att byggnadsarbetena för den följande etappen av nybyggnaderna — vilken bör kunna tas i bruk till höstterminen 1974 — skall kunna påbörjas under innevarande budgetår.

Byggnadsstyrelsen föreslår vidare att den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen av 2 milj. kr. för *övriga försörjningsåtgärder* höjs till 6 milj. kr. I sistnämnda belopp ingår även anslutningsavgifter.

Föredraganden

Med hänvisning till vad jag redovisat i det föregående bör i gällande investeringsplan föras upp följande kostnadsramar — i 1 000-tal kr. — i prisläget den 1 april 1972.

Luleå

Försörjningsåtgärder:

Anslutningsavgifter	}	6 000
Övriga åtgärder		
Nybyggnader för högskolan		34 830

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag. Jag har tidigare denna dag anmält kostnadsramar för vissa tidigare lagda byggnadsarbeten vid universiteten.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att godkänna vad jag har förordat angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten vid universiteten m. m.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler de ärenden under jordbruksdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

G. Utbildning och forskning

[1] **G 14. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 6,5 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 2 350 000 kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 4 150 000 kr. enligt en särskild utrustningsplan.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit nya och ändrade kostnadsramar för vissa inredningsobjekt. För de förslag till nya och ändrade kostnadsramar som med hänsyn till föreliggande tidsplaner nu bör behandlas lämnar jag i det följande en kortfattad redogörelse.

Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan

U l t u n a

Undervisningshus och aula. Genom beslut den 8 oktober 1971 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra rubricerade objekt. Inflyttning beräknas ske vårterminen 1973. I gällande inredningsplan har upptagits en delram av 800 000 kr. Styrelsen föreslår en definitiv ram om 950 000 kr.

Mikrobiologi, om- och tillbyggnad. Kungl. Maj:t uppdrog den 19 maj 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra rubricerade objekt inom en kostnadsram av 422 000 kr. i prisläget den 1 april 1971. Styrelsen föreslår att en definitiv ram för inredning om 50 000 kr. förs upp i inredningsplanen för innevarande budgetår.

Växtodling, mikroklimatstation m. m. Kungl. Maj:t uppdrog den 19 maj 1972 åt byggnadsstyrelsen att utföra ifrågavarande byggnad inom en kostnadsram av 714 000 kr. För inredning föreslås en definitiv ram om 45 000 kr.

Fårstallar, Lövsta. Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 26 september 1972 redovisat anbudshandlingar för nybyggnad av fårstallar vid Lövsta. Kostnaderna för inredning uppskattas till 125 000 kr.

Alnarp

Trädgårdsvetenskap och landskapsplanering, institutions- och laboratoriebyggnad. I gällande inredningsplan har för detta objekt förts upp en delram av 1,1 milj. kr. Kungl. Maj:t har den 18 februari och den 19 maj 1972 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra rubricerade nybyggnad och tillbyggnad av densamma inom en kostnadsram av sammanlagt 10 525 000 kr. Inflyttning beräknas ske höstterminen 1973. Styrelsen föreslår en definitiv ram för inredning om 1,6 milj. kr., varav 1 150 000 kr. avser huvudbyggnaden och 450 000 kr. tillbyggnaden.

Alnarps trädgårdar, växthus. I gällande inredningsplan har tagits upp en definitiv ram om 75 000 kr. Ramen, som redovisades för riksdagen i prop. 1970: 1 (bil. 11), baseras på en uppskattning från år 1969 och styrelsen har nu funnit den vara för låg. På grundval av hittills inkomna anbud beräknar styrelsen att en ramhöjning med 175 000 kr. till 250 000 kr. erfordras.

Departementschefen

För att inredning utan försening skall kunna anskaffas till de objekt som redovisas i det föregående bör de i följande sammanställning angivna kostnadsramarna — 1 000-tal kr. — föras upp i inredningsplanen.

Inredningsobjekt	Förordad ram eller ändring av tidigare ram	Kostnadsram Definitiv ram
<i>Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan</i>		
Ultuna		
Undervisningshus och aula	+ 150	950
Mikrobiologi, om- och tillbyggnad	+ 50	50
Växtodling, mikroklimatstation m. m.	+ 45	45
Fårstallar, Lövsta	+ 125	125
<i>Alnarp</i>		
Trädgårdsvetenskap och landskapsplanering, institutions- och laboratoriebyggnad	+ 50	1 150
Trädgårdsvetenskap och landskapsplanering, tillbyggnad	+ 450	450
Alnarps trädgårdar, växthus	+ 175	250

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att godkänna vad jag har förordat i det föregående angående
bestridande av utgifter för inredning av lokaler vid jordbru-
kets högskolor m. m.

I. Diverse

[2] **I 2. Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.** På rikssta-
ten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats
ett reservationsanslag av 1 000 kr. De under anslaget anvisade medlen
står till Kungl. Maj:ts disposition för bidrag vid förluster till följd av
naturkatastrof.

Reservationen på anslaget är nu i det närmaste helt förbrukad. Med
hänsyn till att medel enligt min mening ständigt bör finnas i beredskap
för ifrågavarande ändamål hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår
riksdagen

att till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* på
tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett
reservationsanslag av 1 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] **18. Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** På rikssta-
ten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats
ett investeringsanslag av 25 milj. kr. till byggnadsarbeten vid jordbrukets
högskolor och andra institutioner, som har anknytning till forsknings-
och försöksverksamhet inom jordbruksdepartementets område. Anslaget
disponeras i enlighet med en investeringsplan, som upptar av riksdagen
godkända kostnadsramar för de i planen ingående objekten.

Byggnadsstyrelsen hemställer dels att följande byggnadsobjekt tas
upp med ändrade eller nya kostnadsramar, dels att på tilläggsstat I till
riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisas ett belopp av 13 milj. kr. un-
der förevarande anslag.

Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan

U l t u n a

Markvetenskap, nybyggnad. Kungl. Maj:t uppdrog den 26 november
1971 åt byggnadsstyrelsen att utföra ifrågavarande nybyggnad. I gäl-
lande investeringsplan har objektet tagits upp med en kostnadsram
motsvarande 11 150 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Av bl. a.
grundläggningstekniska skäl har styrelsen låtit gräva ut en större del av
källaren under byggnaden än vad som ursprungligen avsågs. De till-
kommande byggnadskostnaderna beräknas till 800 000 kr.

Kraftfoderfabrik, Lövsta. För rubricerade objekt har för budgetåret
1972/73 tagits upp en kostnadsram av 2 770 000 kr. På grund av för-
senad leverans av utrustning har styrelsen emellertid fått vidkännas

extra kostnader för objektet. Ramen bör höjas till 3 030 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Höjningen innebär en ökning med ca 240 000 kr. utöver index.

Husdjursvetenskapligt centrum, nybyggnad. Kungl. Maj:t uppdrog den 18 februari 1972 åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnad av husdjursvetenskapligt centrum vid Ultuna och vissa djurstallar m. m. vid Kungsängen och Lövsta i Uppsala. I skrivelse den 18 juli 1972 har styrelsen redovisat kompletterade förslagshandlingar för nybyggnad av husdjursvetenskapligt centrum vid Ultuna. Kostnaderna beräknas till 43 875 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Byggstart måste ske i december 1972 för att tidsplanen i samband med veterinärhögskolans omlokalisering skall kunna hållas.

Fårstallar, Lövsta. I skrivelse den 26 september 1972 har byggnadsstyrelsen redovisat anbudshandlingar för nybyggnad av fårstallar vid Lövsta. Kostnaderna uppgår till 1,1 milj. kr. i prisläget den 1 april 1972.

Departementschefen

I skrivelse den 12 juni 1972 har byggnadsstyrelsen redovisat byggnadsprogram för bibliotek och bokdepå för lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan vid Ultuna. Genom att iordningställa källarutrymme i nybyggnaden för markvetenskap kan en bokdepå förläggas dit. Jag har inget att erinra mot den föreslagna ökningen av kostnadsramen med 800 000 kr. till 11 950 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Jag har heller ingen erinran mot att kostnadsramen för kraftfoderfabriken vid Lövsta tas upp med 3 030 000 kr.

Inflyttning i nybyggnaden för husdjursvetenskapligt centrum i Ultuna beräknas ske till höstterminen 1974. För att tidsplanen skall kunna hållas bör medel ställas till byggnadsstyrelsens förfogande redan innevarande budgetår. Jag har inget att erinra mot den föreslagna kostnadsberäkningen om 43 875 000 kr. i prisläget den 1 april 1972. Objektet bör med denna ram tas upp i gällande investeringsplan. I investeringsplanen bör också tas upp en kostnadsram på 1,1 milj. kr. för fårstallar vid Lövsta.

Med hänsyn till de tillkommande byggnadsobjekten beräknar jag anslagsbehovet för innevarande budgetår till 38 milj. kr., vilket innebär att 13 milj. kr. bör anvisas på tilläggsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 13 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Margit Edström

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler ärende under handelsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

B. Främjande av utrikeshandeln m. m.

[1] **B 2. Handelssekreterare.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 9 970 000 kr. (prop. 1972: 31, NU 1972: 27, rskr 1972: 187). Från anslaget bestrids utgifter för verksamheten vid de 19 svenska handelssekreterarkontor, som för närvarande finns i utlandet.

Vid min anmälan i prop. 1972: 31 (s. 20) av frågan om inrättande av Sveriges exportråd uttalade jag, att från handelskammarhåll kunde komma att aktualiseras fråga om omvandling av handelskammare till handelssekreterarkontor. Jag förklarade mig beredd att inleda sådana överläggningar med kamrar som så önskade och som arbetar på marknader där handelssekreterarverksamhet kan vara motiverad. Riksdagen lämnade detta uttalande utan erinran.

Med hänvisning till uttalandet har handelskamrarna i Wien, London och Haag begärt överläggningar. Som motiv för sin önskan att bli omvandlade har de tre kamrarna var för sig framhållit att sannolikheten för ett större bortfall av kamrarnas svenska medlemmar i framtiden ökat. Detta medför uppenbara risker för att kamrarnas verksamhet

måste skäras ned så radikalt, att en god service till svenska exportföretag och utländska importörer av svenska varor skulle bli svår att upprätthålla.

Den svenska handelskammaren i Österrike grundades år 1953. År 1971 hade den 150 medlemmar i Sverige och 122 i verksamhetslandet. Kammarens verksamhet som serviceorgan för handeln mellan Sverige och Österrike och intresseorgan för sina medlemmar leds av en verkställande direktör, som till sitt förfogande har två fast anställda handläggande tjänstemän, två statsstipendiater samt biträdespersonal.

Den svenska handelskammaren för Storbritannien grundades år 1906. År 1970 hade den 462 medlemmar i Sverige och 427 i verksamhetslandet. Kammarens verksamhet som serviceorgan för handeln mellan Sverige och Storbritannien och intresseorgan för sina medlemmar leds av en verkställande direktör, som till sitt förfogande har åtta fast anställda handläggande tjänstemän, tre statsstipendiater, lokalt anställda praktikanter samt biträdespersonal.

Den svensk-nederländska handelskammaren i Haag grundades år 1961. År 1971 hade den 141 medlemmar i Sverige och 168 i verksamhetslandet. Kammarens verksamhet som serviceorgan för handeln mellan Sverige och Nederländerna och intresseorgan för sina medlemmar leds av en verkställande direktör, som till sitt förfogande har två anställda handläggande tjänstemän, två statsstipendiater, lokalt anställda praktikanter samt biträdespersonal.

Jag har efter analys av de marknader kamrarna arbetar på och efter samråd med Sveriges exportråd funnit att marknaderna är av sådan storlek och art att det finns behov av att även i fortsättningen upprätthålla en specialiserad kommersiell serviceverksamhet där. I förhandlingar med kamrarna har jag därvid, med förbehåll för nödvändiga beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen nått enighet med kamrarna om att omvandla dem till handelssekreterarkontor från och med den 1 januari 1973. I vissa fall kan det befinnas lämpligt att även i den nya organisationsformen arbeta under handelskammarnamnet.

Omvandling av handelskamrarna till handelssekreterarkontor beräknas för staten medföra en kostnad under innevarande budgetår som uppgår till för Wien 263 000 kr., varav 23 000 kr. för utrikeshandelsstipendier, för London 578 000 kr., varav 45 000 kr. för utrikeshandelsstipendier och för Haag 240 000 kr., varav 23 000 kr. för utrikeshandelsstipendier.

Vid beräkningen av statens kostnader har utgångspunkten varit, att den exportfrämjande verksamheten skall kunna bedrivas med oförändrad ambitionsnivå. Den sammanlagda kostnaden för verksamheten vid de tre kontoren under första halvåret 1973 blir då 1 081 000 kr. Med hänsyn till den förbrukning av redan anslagna medel, som kan förutses, bör dock endast ytterligare 900 000 kr. anvisas.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Handelssekreterare* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler de ärenden under civildepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TOLFTE HUVUDTITELN

A. Civildepartementet m. m.

[1] A 2. *Kommittéer m. m.* På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 4 milj. kr. Med beaktande av en reservation på anslaget vid ingången av budgetåret av 20 339 kr. finns totalt 4 020 339 kr. disponibelt.

Under 1972 har kommittéverksamheten inom civildepartementets verksamhetsområde vidgats genom tillsättande av nya kommittéer. Med hänsyn härtill och till de kostnadsuppgifter som nu föreligger bedöms det anvisade beloppet bli otillräckligt. Belastningen kan för hela budgetåret 1972/73 förväntas uppgå till omkring 5 milj. kr. Ett ytterligare medelsbehov föreligger således av 1 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

E. Kartväsendet

[2] **E 1. Kartverket: Allmänna kartarbeten.** Under denna anslagsrubrik har för finansiering av programmet Allmänna kartarbeten på riksstaten för budgetåret 1971/72 anvisats ett reservationsanslag av 27 521 000 kr. (prop. 1971: 1 bil. 14 s. 132, CU 1971: 7, rskr 1971: 35), avseende verksamhetsåret 1972.

Rikets allmänna kartverk har i skrivelser den 1 december 1971 och den 14 september 1972 hemställt, att ytterligare 1 milj. kr. anvisas för att täcka avtalsenligt ökade lönekostnader för programmet Allmänna kartarbeten.

Departementschefen

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kartverket: Allmänna kartarbeten* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

[3] **E 2. Kartverket: Försvarsberedskap.** Under denna anslagsrubrik har för finansiering av programmet Försvarsberedskap på riksstaten anvisats reservationsanslag av 909 000 kr. för budgetåret 1970/71 (prop. 1970: 1 bil. 14 s. 90, SU 1970: 12, rskr 1970: 12), avseende tiden 1.7.1970—31.12.1971 och 606 000 kr. för budgetåret 1971/72 (prop. 1971: 1 bil. 14 s. 133, CU 1971: 7, rskr 1971: 35), avseende verksamhetsåret 1972.

Rikets allmänna kartverk har i skrivelser den 1 december 1971 och den 14 september 1972 hemställt, att ytterligare 42 000 kr. för budgetåret 1970/71 och 45 000 kr. för budgetåret 1971/72 anvisas för att täcka avtalsenligt ökade lönekostnader för programmet Försvarsberedskap.

Departementschefen

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kartverket: Försvarsberedskap* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 87 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över industriärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för industridepartementet, statsrådet Johansson, anmäler de ärenden under industridepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TRETTONDE HUVUDTITELN

A. Industridepartementet m. m.

[1] A 3. **Kommittéer m. m.** På riksstaten för budgetåret 1972/73 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 4 350 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 1 140 869 kr. Detta innebär att det vid budgetårets början fanns ett belopp av totalt 5 490 869 kr. disponibelt.

Under tiden den 1 juli—den 30 september 1972 har utbetalats 1 112 051 kr. Det belopp som återstår av anslaget, 4 378 818 kr., kommer inte att förslå för att täcka kostnaderna för utredningsverksamheten under innevarande budgetår. För återstoden av budgetåret har belastningen beräknats till 6,7 milj. kr. Kostnadsökningen beror huvudsakligen på att ett antal nya utredningar med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden tillkallats under våren 1972, samtidigt som flera tidigare tillkallade utredningar intensifierar sitt arbete i syfte att under budgetåret kunna lägga fram förslag. Det ökade medelsbehovet uppgår alltså till (6,7 — 4,4) 2,3 milj. kr.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (prop. 1970: 33) antog riksdagen den 11 mars 1970 (2LU 1970: 11, rskr 1970: 86) en lag (1970: 37) om reglering av förbrukningen av elektrisk kraft att gälla t. o. m. den 30 juni 1971. Med stöd av nämnda lag inrättades samma dag ett särskilt

organ — statens elransoneringsnämnd — för att handha de administrativa uppgifterna i samband med regleringen. Kostnaderna härför avsågs bli förskotterade av statens vattenfallsverk med driftmedel, varför särskild medelsanvisning för ändamålet tills vidare inte erfordrades.

Enligt en av statens vattenfallsverk lämnad redovisning har kostnaderna för nämndens verksamhet under budgetåren 1969/70 och 1970/71 uppgått till sammanlagt 1 742 800 kr., varav 799 900 kr. för löner och arvoden till personal vid nämndens kansli, 836 300 kr. för annonser och telegram samt 65 700 kr. för trycksaker, reproduktion, datakörning, lokalhyra m. m. Vidare ingår bland kostnaderna ersättning till nämndens ledamöter med 40 900 kr., vilken har utbetalats från förevarande anslag. Vattenfallsverkets utlägg för elransoneringsnämndens verksamhet belöper sig således till 1 701 900 kr.

Jag förordar att kostnaderna för elransoneringsnämndens verksamhet helt bestrids från trettonde huvudtitelns kommittéanslag. Anslaget bör därför räknas upp med $(2,3 + 1,7)$ 4 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

E. Teknisk utveckling m. m.

[2] **E 19. Inredning av om- och tillbyggnad av Svenska institutet för konserveringsforskning.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för innevarande budgetår.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1972: 54, NU 1972: 38, rskr 1972: 199) har Kungl. Maj:t den 7 juni 1972 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra om- och tillbyggnad för Svenska institutet för konserveringsforskning i Göteborg med tillhörande försörjningsåtgärder inom en kostnadsram av 4,6 milj. kr. inkl. kostnader för markförvärv. Byggnadsarbetena beräknas kunna sättas i gång i november 1972 och vara avslutade i början av år 1974.

I samband med min redovisning av byggnadsobjektet i prop. 1972: 54 (s. 35) anmälde jag, att jag avsåg att återkomma till frågan om medel för inredning i annat sammanhang. *Byggnadsstyrelsen* har i samband med sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 framhållit att medel för anskaffande av inredning — med hänsyn till tidplanen — erfordras under innevarande budgetår. Styrelsen beräknar kostnaderna för inredningen till 575 000 kr. i prisläget den 1 april 1972.

Jag har ingen erinran mot den av byggnadsstyrelsen gjorda kostnadsberäkningen. Jag avser i annat sammanhang uppdra åt byggnadsstyrelsen att vid fastställandet av hyreskostnaderna för institutet beakta även kostnaderna för inredningen, så att full kostnadstäckning erhålls för samtliga

åtgärder vid om- och tillbyggnaden. Jag hemställer att Kungl. Maj:t förslår riksdagen

att till *Inredning av om- och tillbyggnad av Svenska institutet för konserveringsforskning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 575 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

E. Förenade fabriksverken

[3] 2. **Finansiering av stirlingprojektet.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1972/73.

I prop. 1972: 85 (s. 47) lämnades en redogörelse för förenade fabriksverkens (FFV) medverkan i utvecklingen av stirlingmotorn. Kortfattat kan stirlingmotorn beskrivas som en energiomvandlare med extern, kontinuerlig förbränning, som ger motorn följande karaktäristiska egenskaper: låg halt av skadliga avgaser, låg ljud- och vibrationsnivå samt låg bränsleförbrukning kombinerad med flerbränsleegenskaper, dvs. förmåga att utnyttja ett stort antal olika typer av bränslen.

I nämnda proposition framgick att FFV hade beräknat sitt medelsbehov för projektet till 14—15 milj. kr. i 1971 års penningvärde fr. o. m. den 1 juli 1971 till nästa ställningstagande, som skall göras om några år. Vidare förutsattes att FFV skall erhålla tillstånd att t. o. m. år 1973 teckna borgen för lån till KB United Stirling (Sweden) AB och Co (United Stirling) för ca 25 milj. kr. inkl. ränta. Denna borgen skall tecknas solidariskt med Kockums mekaniska verkstads AB (Kockum). Lånen är avsedda att täcka ca 50 % av United Stirlings utvecklingskostnader under perioden.

Enligt beslut av 1972 års riksdag (prop. 1972: 85 bil. 10, NU 1972: 35, rskr 1972: 198) medgavs FFV rätt att solidariskt med Kockum teckna borgen för lån i Sveriges investeringsbank AB till United Stirling intill ett belopp av 19 milj. kr.

Vidare anvisades på tilläggsstat för budgetåret 1971/72 ett investeringsanslag av 5 250 000 kr. för bestridande av statens andel av stirlingprojektets kostnader.

Förenade fabriksverken

FFV har i skrivelse den 22 september 1972 hemställt om ytterligare anslag för bestridande av statens andel av United Stirlings utvecklingskostnader under budgetåret 1972/73. FFV hemställer vidare om rätt att tillsammans med Kockum teckna solidarisk borgen för bolagets ytterligare upplåning i Sveriges investeringsbank AB. I skrivelsen och därtill hörande handlingar anför FFV i huvudsak följande.

Med utgångspunkt från behovet att finna lämpliga civila produkter som ersättning för den minskande produktionen av försvarsmateriel ingick FFV i juni 1968 ett samarbetsavtal med Husqvarna Vapenfabrik AB (Husqvarna) och Kockum om vidareutveckling av en förbränningsmotor. Avtalet grundade sig på en omfattande analys av stirlingprojektet, för vilket möjlighet fanns att teckna licens med N.V. Philips Gloeilampenfabrieken (Philips) i Eindhoven, Nederländerna. Analysen visade att detta projekt var intressant för FFV med hänsyn till bl. a. de kriterier på nya produkter som uppställts inom verket.

Samarbetet med Husqvarna och Kockum organiserades i form av ett kommanditibolag, United Stirling, som den 27 juni 1968 träffade ett licensavtal med Philips. Eftersom utvecklingsarbetet primärt koncentrerades på en stirlingmotor av storleksordning 200 hk, trädde Husqvarna inte in i bolaget utan erhöll i stället option på framtida inträde. Husqvarnas intresse var helt knutet till motorer av storlekar som passade Husqvarnas tillverkningsprogram och produktsortiment. Förhandlingar pågår om Husqvarnas fortsatta ställning i förhållande till United Stirling.

United Stirling påbörjade hösten 1968 sin verksamhet med målsättningen att utveckla och konstruera sådana typer av stirlingmotorer som på kortast möjliga tid kan serietillverkas och marknadsföras till främst fordons- och båttillverkare m. fl. inkl. United Stirlings ägare för deras speciella behov. Praktiska prov har med positiva resultat utförts i buss, båtar och generatoraggregat.

Förutom motorutvecklingen har studier utförts av skilda tillämpningar av stirlingmotorn. Sålunda har United Stirling i samarbete med Volvo-Flygmotor AB påbörjat ett utvecklingsarbete av en ny typ av värmesystem för stirlingmotorn. Arbetet finansieras delvis av styrelsen för teknisk utveckling. På uppdrag av försvarets materielverk utvecklar United Stirling ett speciellt värmesystem för stirlingmotorer avsett för ubåtar.

FFV anför vidare att utvecklingsarbetet fortsätter planenligt. Underlag för beslut om slutgiltig typutformning av 200 hk-motorn har tagits fram och detta beslut kommer att fattas under år 1972. Den fortsatta verksamheten kommer således tills vidare att koncentreras på utveckling av en 200 hk stirlingmotor. Arbetet med motorn är planerat att leda fram till serieproduktion i slutet av 1970-talet. En väsentlig beslutstidpunkt kan urskiljas, då beslut om förserietillverkning skall fattas när resultat från utprovning av prototyper föreligger. Därefter måste beslut fattas om och när serieproduktion skall startas.

Utvecklingsarbetet vid United Stirling har rönt ett ökande internationellt intresse från motor- och fordonstillverkare. Detta understryks av att FORD Motor Company i Förenta staterna efter omfattande tekniska och ekonomiska utredningar i juli 1972 tecknat kontrakt med

Philips om dels utveckling av en personbilmotor hos Philips, dels licens för exploatering av stirlingmotorer. F. n. finns följande företag förutom Philips som utvecklar stirlingmotorer, nämligen United Stirling, Maschinenfabrik Augsburg Nürnberg AG (MAN) tillsammans med Motoren Werke Mannheim AG (MWM) och FORD. MAN/MWM förvärvade liksom United Stirling licens år 1968. MAN/MWM bedriver en militärt inriktad stirlingmotorutveckling och har därmed ett annat mål än att snabbt komma ut på marknaden. United Stirling bedöms ha en gynnsam konkurrenssituation genom det arbete som företaget hittills bedrivit. Nya lösningar medger betydande förenklingar och åtföljande kostnadsminskningar vid serieproduktion.

Delägarna i United Stirling anser det angeläget att tillföra bolaget ytterligare delägare med sakkunskap beträffande tillverkning och marknadsföring av tyngre motorer. Härigenom skulle också en minskning av den ekonomiska belastningen för nuvarande ägare kunna åstadkommas samtidigt med en riskspridning.

Under den senaste tiden har i den internationella debatten poängterats att tillgången på flytande fossila bränslen inom kort blir kritisk i relation till efterfrågan. Detta har ytterligare ökat intresset för energiomvandlare med förbättrad verkningsgrad, dvs. lägre bränsleförbrukning.

Krav på motorer med miljövänliga egenskaper tenderar att öka. Mot denna bakgrund framstår stirlingmotorn med dess gynnsamma egenskaper som ett attraktivt alternativ.

FFV har trots begränsade resurser genom egen satsning hittills kunnat förvärva värdefull systemkunskap genom applikationsarbeten inom stirlingområdet. Denna kunskap har tillämpats tillsammans med United Stirling genom bl. a. leverans av stirlingelverk till marinen för provändamål. Arbetet har utförts på uppdrag av marinmaterieförvaltningen. Även från annat håll har betydande intresse visats för stirlingelverk. Förhandlingar pågår f. n. med utländska intressenter. Då efterfrågan för en sådan produkt kan bli synnerligen stor, anser FFV det vara väsentligt att kunna fortsätta med systemutvecklingsarbetet.

FFV ser här en möjlighet till en ny intressant produkt för både militära och civila marknader. FFV anser det nödvändigt att fördjupa sitt kunnande om för stirlingmotorn specifika komponenter och systemteknologi för att på gynnsammaste sätt kunna exploatera stirlingmotorer i systemsammanhang. Med hänsyn till svårigheterna att med egna medel bestrida sådana kostnader har FFV ansett det angeläget att för budgetåret 1972/73 erforderliga medel ställs till förfogande utöver satsningen i United Stirling. För detta ändamål begär FFV 500 000 kr. för budgetåret 1972/73.

Med utgångspunkt i nuvarande ägarsituation beräknar FFV sin andel av utvecklingskostnader och räntekostnader för lån i Sveriges investee-

ringsbank till 4,4 milj. kr. utöver nämnda 500 000 kr. för FFV:s eget utvecklingsarbete. Beräkningarna grundar sig på förutsättningen att FFV får tillstånd att tillsammans med Kockum teckna solidarisk borgen för United Stirlings behov av upplåning under budgetåret 1972/73. Denna upplåning som avser att täcka 50 % av utvecklingskostnaderna beräknas uppgå till 7 milj. kr. utöver de 19 milj. kr. för vilka teckning av borgen tidigare medgivits. Av dessa 19 milj. kr. har United Stirling hittills utnyttjat 15,2 milj. kr.

Departementschefen

Jag har i prop. 1972: 85 gett en redovisning av FFV:s samarbete med Kockum i United Stirling för utveckling av den s. k. stirlingmotorn och betonat betydelsen av motorns speciella egenskaper för miljön och för ett flexibelt bränsleutnyttjande. Projektets storlek, risk och långsiktighet motiverade behovet av kapital utan krav på omedelbar förräntning och amortering. Arbetet med motorn är planerat att leda fram till serieproduktion i slutet av 1970-talet. Dessförinnan skall beslut om förserietillverkning fattas när resultat från utprovning av prototyper föreligger. Uppföljningen av det hittillsvarande arbetet och de presenterade planerna för tiden fram till beslut om serietillverkning understryker nödvändigheten av att utvecklingsarbetet inte avbryts.

I prop. 1972: 85 redovisade jag att anslag för projektet för budgetåret 1972/73 skulle tas upp i annat sammanhang. FFV beräknar statens andel av utvecklingskostnaderna i United Stirling till 4,4 milj. kr. under budgetåret 1972/73. Jag har inga invändningar mot beräkningen och förordar därför att FFV för ändamålet anvisas ett investeringsanslag av nämnda belopp, tills vidare utan krav på avskrivning. I enlighet med vad jag framhöll i prop. 1972: 85 bör de medel som FFV erhåller för projektet lämnas till United Stirling som tills vidare ränte- och amorteringsfria lån. FFV har vidare hemställt att 500 000 kr. skall anvisas för FFV:s tillämpningar av stirlingtekniken. Då underlag f. n. saknas för en närmare prövning härav anser jag att FFV bör tills vidare bestrida kostnaderna för detta utvecklingsarbete med verkets driftmedel.

För den del av stirlingprojektets finansiering som avses ske genom lån, bör staten genom FFV solidariskt teckna borgen tillsammans med Kockum för ytterligare 7 milj. kr. jämte ränta. Tillsammans med tidigare medgivna 19 milj. kr. skulle borgensbeloppet därmed uppgå till sammanlagt 26 milj. kr.

Under förutsättning av att nuvarande ägarsituation består skulle FFV:s kvarvarande medelsbehov för projektet fram till nästa beslutstillfälle uppgå till omkring 5 milj. kr. Liksom FFV finner jag det emellertid angeläget att ägarkretsen utvidgas så att United Stirling tillförs sakkunskap om tillverkning och marknadsföring av motorer. Därmed skulle även den finansiella medverkan från de nuvarande delägarna

kunna hållas på en lägre nivå samtidigt som en riskspridning uppnås.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge förenade fabriksverken att solidariskt med Kockums mekaniska verkstads AB teckna borgen för lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co in- till 7 000 000 kr. jämte ränta,
2. till *Finansiering av stirlingprojektet* på tilläggsstat I till riks- staten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 4 400 000 kr.

F. Statens vattenfallsverk

[4] 1. **Kraftstationer m. m.** På riksstaten för budgetåret 1972/73 har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 1 190 000 000 kr. Enligt regleringsbrev den 7 juni 1972 får statens vattenfallsverk inte utan Kungl. Maj:ts medgivande belasta anslaget med högre belopp än 1 106 000 000 kr.

Statens vattenfallsverk

I anslagsframställningen för budgetåret 1972/73 anmälde statens vattenfallsverk att kostnaderna för kraftanläggningar hade ökat kraftigt under de senaste åren. Verket redovisar nu i sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 att denna utveckling har fortsatt och är särskilt markerad för värmekraftanläggningar. Priserna på komponenter till dessa visar således en kraftigt stigande tendens och personalkostnaderna ökar starkt som en följd av avtalsenliga förmånsförbättringar av olika slag. Härtill kommer ökade kostnader på grund av skärpta miljö- och säkerhetskrav. Det är enligt verket inte möjligt att kompensera de kostnadsökningar som det här är fråga om genom teknisk utveckling och rationaliseringar.

Enligt 1971 års anvisningar för myndigheternas anslagsframställningar skulle utgifter som inte avsåg lönekostnader för egen personal beräknas med utgångspunkt från pris- och löneläget i juli 1971. På grund av de pris- och lönestegringar som har inträffat under budgetåret 1971/72, har verket tvingats göra vissa förskjutningar och begränsningar i investeringsprogrammet, för vilka verket nu begär kompensation.

Det ökade medelsbehovet för budgetåret 1972/73 till följd av pris- och löneförändringar uppgår enligt verkets beräkningar till 74 milj. kr.

De tre kärnkraftaggregaten i Ringhals och ombyggnaden av Marvikens kärnkraftstation har utöver nämnda kostnadsökningar drabbats av fördyringar på grund av förseningar, oförutsedda byggnads- och

anläggningsarbeten samt ändringar som påkallats från säkerhets- eller miljöskyddssynpunkt. Under innevarande budgetår behövs därför ytterligare 97 milj. kr. för dessa anläggningar. Härtill kommer 10 milj. kr. för vattenkraftstationer, huvudsakligen avseende tillkommande arbeten i Ritsem och Vittjärn.

Behovet av driftövervakningsanläggningar för övervakning och styrning av stamlinjenät, samkörning och kraftproduktion i samband med att de stora kärnkraftaggregaten tas i drift, har visat sig större än vad verket tidigare har förutsatt. Verket begär ytterligare 10 milj. kr. för detta ändamål.

Vattenfallsverkets nuvarande utbyggnadsprogram innehåller bl. a. två gasturbinaggregat i Forsmark, vilkas storlek av överföringsskäl har begränsats till 40 MW.¹ Dessa gasturbiner har bedömts nödvändiga för effektbalansen under budgetåret 1974/75 och för att under byggnadstiden i Forsmark tillgodose behovet av startkraft vid provdrift. Aggregaten ingår med 10,5 milj. kr. i investeringsramen för budgetåret 1972/73. Beslutet att senarelägga utbyggnaden av det första kärnkraftaggregatet i Forsmark med ett år har medfört en motsvarande senareläggning av de båda gasturbinaggregaten. Bl. a. som ersättning för detta effektbortfall föreslår verket, att den befintliga gasturbinanläggningen i Hallstavik byggs ut med två aggregat om vardera 65 MW. Dessa kan färdigställas till budgetåret 1974/75 under förutsättning att verket erhåller ett begynnelseanslag av 8 milj. kr. under innevarande budgetår.

Genom beslut den 16 juni 1972 erhöll vattenfallsverket Kungl. Maj:ts tillstånd att ingå i ett aktiebolag — AB Kärnkraftutbildning — för utbildning av driftpersonal vid kärnkraftstationer. För anskaffning av en simulatoranläggning behövs ett kapitaltillskott av 2 milj. kr. från verket utöver förutsatt upplåning på den allmänna kapitalmarknaden. Däremot har det tidigare anmälda behovet av kapitaltillskott till Brävallakraft AB och Fyriskraft AB minskat med sammanlagt 7 milj. kr., sedan förhandlingarna om extern upplåning för dessa bolag slutförts.

I samband med beräkningarna av verkets anslagsbehov har vattenfallsverket också gjort en översyn av sina arbets- och betalningsplaner. Det har därvid visat sig möjligt att göra sådana jämkningar i planerna att ett belopp av storleksordningen 50 milj. kr. kan föras över till budgetåret 1973/74. Vattenfallsverkets behov av tilläggsanslag för budgetåret 1972/73 stannar därmed vid $(74 + 97 + 10 + 10 - 10,5 + 8 + 2 - 7 - 48,5)$ 135 milj. kr.

Statens vattenfallsverk träffade i januari 1972 avtal med numera Westinghouse Electric Nuclear Energy Systems Europe, Inc. (USA) Filial (Westinghouse), ett dotterbolag till Westinghouse Electric Corpora-

¹ MV (megawatt) = 1 000 kilowatt

tion i Pennsylvania, USA, om leverans under moderbolagets garanti av reaktorutrustningen till det tredje kärnkraftaggregatet i Ringhals (Ringhals 3). Mellan parterna träffades samtidigt avtal om option för köp av motsvarande utrustning för ett fjärde aggregat (Ringhals 4). Optionen utövades i juni 1972, dock med rätt för vattenfallsverket att häva kontraktet före den 1 augusti 1973. Ringhals 3 planeras bli taget i drift den 1 december 1977 och Ringhals 4 den 1 juli 1979.

Det avtalade priset på leveranserna från Westinghouse har uttryckts i ett flertal valutor och skall erläggas genom en serie betalningar. Dessa inleddes i januari 1972 för Ringhals 3 och sker i samma takt som kostnader uppkommer hos leverantören fram till det att leveransen har fullgjorts. Enligt avtalen kommer en mycket stor del av beställningarna att placeras i Sverige och en mindre del hos utländska underleverantörer.

I samband med leveranser av ifrågavarande slag kan lån erhållas på förhållandevis förmånliga villkor i bankinstitut som är knutna till leveransernas ursprungsland. För att klarlägga möjligheterna till sådana lån för finansieringen av utländska leveranser till Ringhals 3 och 4 har vattenfallsverket förhandlat med dels Export-Import Bank of United States (EXIMBANK) och Manufacturers Hanover Trust Company (MHT) beträffande leveranser av amerikanskt ursprung, dels Société Générale de Banque (SGdB) beträffande leveranser av i huvudsak belgiskt ursprung.

Leveranserna av amerikanskt ursprung uppgår till ca 22,9 milj. US \$ för Ringhals 3 och till ca 21,8 milj. US \$, inkl. beräknat indexpåslag, för Ringhals 4. EXIMBANK har erbjudit lån motsvarande 90 % av dessa leveranser. Hälften härav ställs till förfogande av EXIMBANK och hälften av MHT genom EXIMBANK. Lån för Ringhals 3 skulle således utgå med 20 610 000 US \$, eller ca 97 milj. kr., och för Ringhals 4 med 19 620 000 US \$, eller ca 93 milj. kr., och utbetalas i takt med likviderna till Westinghouse. Lånen skall återbetalas med 20 lika stora halvårsrater med början sex månader efter det aggregaten tagits i drift, dock senast den 15 januari 1979 vad gäller lån för Ringhals 3 och senast den 15 november 1980 vad gäller lån för Ringhals 4. Medelräntan för lånen, inkl. garantiavgifter och s. k. commitment fee på icke lyft del av lånen, uppgår till ca 6,7 % per år.

Leveranserna av belgiskt ursprung belöper sig till ca 750 milj. belg. fr. för Ringhals 3 och till ca 713 milj. belg. fr., inkl. beräknat indexpåslag, för Ringhals 4. SGdB har erbjudit lån motsvarande 85 % av dessa leveranser och därutöver 20 % av nämnda belopp för leveranser som inte har belgiskt ursprung. Lån för Ringhals 3 skulle således utgå med 787,5 milj. belg. fr., eller ca 85 milj. kr., och för Ringhals 4 med ca 750 milj. belg. fr., eller ca 80 milj. kr., och utbetalas i takt med likviderna till Westinghouse, dock först sedan verket erlagt viss del av kontraktssum-

man. Lånet skall återbetalas med 20 lika stora halvårsrater med början sex månader efter det aggregaten tagits i drift, dock senast den 31 december 1978 vad gäller lån för Ringhals 3 och senast den 31 juli 1980 vad gäller lån för Ringhals 4. Medelräntan för lånet, inkl. garantiavgifter, commitment fee m. fl. avgifter, uppgår till ca 6,7 % per år.

En upplåning i utlandet enligt dessa riktlinjer har flera fördelar. Betalningarna till utländska leverantörer kan genomföras utan sådana fördyringar som en av gällande valutabestämmelser föranledd förskjutning i betalningsplanerna gentemot Westinghouse skulle medföra. Upplåningen ger också totalt sett lägre kostnader för Ringhalsprojektet och minskar anspråken på valuta. Med hänvisning härtill har vattenfallsverket i skrivelse den 16 oktober 1972 hemställt om medgivande att ta upp de offererade lånen.

Som framgår av den lämnade redogörelsen är inemot hälften av upplåningen hänförlig till Ringhals 4. Förslag om utbyggnad av Ringhals kraftstation med ett fjärde kärnkraftaggregat har lämnats i anslagsframställningen för budgetåret 1973/74. I avtalen med berörda bankinstitut kommer därför att intas en reservation med innebörd att överenskomsten såvitt avser Ringhals 4 gäller under förutsättning att 1973 års vårriksdag beslutar om utbyggnaden.

Med hänsyn till att lånen anknyter direkt till Ringhalsprojektet är det enligt vattenfallsverket naturligt att verket står som låntagare.

Som en följd av upplåningen kommer vattenfallsverkets behov av kapitaltillskott att minska under de närmaste åren, jämfört med vad verket tidigare har angett i sina långtidsbedömningar. Lånebeloppen redovisas som en särskild post på investeringsstatens inkomstsida och som skuld i balansräkningen. Amorteringar av lånen finansieras med avskrivningsmedel inom vattenfallsverkets fond.

Remissyttrandena

Fullmäktige i riksgäldskontoret och riksrevisionsverket har avgett yttranden över vattenfallsverkets framställning om upplåning i utlandet.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har inte funnit anledning att ifrågasätta lämpligheten av kreditarrangemanget och tillstyrker därför att lånen får tas upp. Fullmäktige erinrar emellertid om att all statlig upplåning enligt praxis sedan lång tid tillbaka sker genom riksgäldskontorets försorg och redovisas som en del av statsskulden. Avsteg från denna princip bör därför inte göras utan mycket starka skäl. Även om det i detta fall torde vara lämpligast att vattenfallsverket sluter låncavtalen för statens räkning, bör enligt fullmäktiges uppfattning lånen tas upp som en del av statsskulden och förräntas över riksgäldsfondens stat. I lånekontrakten bör därför tas in en klausul som ger verket rätt att föra över låneskulden till riksgäldskontoret.

Även *riksrevisionsverket* hänvisar till gällande praxis beträffande upplåning för statens räkning och anser att den föreslagna upplåningen och därmed sammanhängande transaktioner bör redovisas på riksgäldsfonden. Detta bör emellertid inte hindra, att vattenfallsverket formellt står som låntagare.

Departementschefen

I sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 har statens vattenfallsverk också anmält behov av medel på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1972/73. Verket hänvisar därvid dels till de pris- och lönestegringar som har inträffat sedan föregående beräkningstillfälle, dels till oförutsedda kostnadsökningar på grund av skärpta krav från miljöskydds- och säkerhetssynpunkt och tillkommande byggnads- och anläggningsarbeten, särskilt vad gäller pågående utbyggnader i Ringhals och ombyggnaden av kärnkraftstationen i Marviken. Verket föreslår också viss utökning av det tidigare fastställda investeringsprogrammet.

Enligt vattenfallsverkets beräkningar har medelsbehovet för innevarande budgetår ökat till sammanlagt 1 304,4 milj. kr., vilket överstiger den av Kungl. Maj:t föreskrivna investeringsramen med 183,5 milj. kr. Verket har emellertid funnit det möjligt att genom omdisponeringar i arbets- och betalningsplaner skjuta upp vissa utbetalningar till budgetåret 1973/74. Behovet av tilläggsanslag har härigenom kunnat begränsas till 135 milj. kr.

Jag godtar beräkningen av kostnaderna för det tidigare beslutade investeringsprogrammet och förordar att erforderliga medel ställs till vattenfallsverkets förfogande. Jag är däremot inte beredd att nu ta ställning till verkets förslag om anskaffning av anläggningar för driftövervakning, för vilka beräknats en medelsförbrukning av 15 milj. kr. under innevarande år. Behovet härav får bedömas i samband med prövningen av verkets anslagsframställning för budgetåret 1973/74. Beträffande verkets begäran att få ta i anspråk 8 milj. kr. för utbyggnad av ytterligare två gasturbinaggregat i Hallstavik vill jag erinra om, att dessa båda aggregat ingår i verkets projektreserv, och att det enligt gällande ordning (prop. 1972: 2 bil. 8, NU 1972: 1, rskr 1972: 14) ankommer på Kungl. Maj:t att ta ställning till utnyttjandet av denna.

I enlighet med vad jag här har anfört bör investeringsanslaget till kraftstationer m. m. räknas upp med 123 milj. kr. inkl. sedvanlig reserv.

Ringhals kraftstation byggs f. n. ut med tre kärnkraftaggregat. Arbetena vid det tredje aggregatet har påbörjats i år, sedan riksdagen under våren anvisat medel för utbyggnaden (prop. 1972: 2 bil. 8, NU 1972: 1, rskr 1972: 14). Kraftförsörjningssituationen mot slutet av 1970-talet kräver ytterligare produktionstillskott, som enligt vattenfallsverket bäst tillgodoses med kärnkraft. Verket har därför i anslagsframställningen för budgetåret 1973/74 föreslagit, att Ringhals kraftstation skall

byggas ut med ett fjärde aggregat. Anläggningskostnaderna för aggregaten 3 och 4 uppgår enligt verket till sammanlagt ca 2 000 milj. kr.

Avtal om leverans av reaktorutrustning till Ringhals 3 och 4 har träffats med det amerikanska företaget Westinghouse, dock med rätt för verket att, såvitt gäller aggregat 4, säga upp kontraktet före den 1 augusti 1973.

I samband med upphandlingen av aggregaten har vattenfallsverket också undersökt möjligheterna att finansiera viss del av leveranserna med lån hos utländska bankinstitut. Enligt förutsättningarna för uppgörelsen med Westinghouse kommer drygt hälften av beställningarna att placeras hos svenska leverantörer. Övriga beställningar avser huvudsakligen material och tjänster från USA och Belgien. Verkets undersökningar har därför inriktats på upplåning i direkt anslutning till beställningarna i dessa länder.

Undersökningarna har resulterat i erbjudanden om lån från Export-Import Bank och Manufacturers Hanover Trust Company i USA samt Société Générale de Banque i Belgien enligt följande.

	Ring- hals 3	Ring- hals 4	Summa
EXIMBANK + MHT, US \$, ca	20 610 000	19 620 000	40 230 000
(sv. kr., ca	97 000 000	93 000 000	190 000 000)
SGdB, belg. fr., ca	787 500 000	750 000 000	1 537 500 000
(sv. kr., ca	85 000 000	80 000 000	165 000 000)

Lånen löper med fast ränta och utbetalas i takt med avtalade likvider till Westinghouse. Den sammanvägda räntekostnaden inkl. samtliga avgifter uppgår till ca 6,7 % för båda lånen. Amortering av lånen sker halvårsvis under tio år med början sex månader efter det aggregaten tagits i drift.

Upplåning i utlandet gör det vidare möjligt för vattenfallsverket att planera betalningarna gentemot de utländska leverantörerna på sätt som — utan att stå i strid med gällande svenska valutabestämmelser — begränsar behovet av fördyrande leverantörskrediter. Värdet härav kan uppskattas till ca 6 milj. kr., efter avdrag för de räntevinster som uppstår hos verket vid ett långsammare betalningssätt. Jag vill framhålla, att verket har samrått med riksbanken i denna fråga och att banken i princip har godkänt verkets finansierings- och betalningsplaner.

Mot denna bakgrund har jag inte något att erinra mot att ifrågasvara leveranser finansieras genom upplåning i utlandet som vattenfallsverket har föreslagit och förordar därför att lånen får tas upp.

Som både riksrevisionsverket och fullmäktige i riksgäldskontoret har framhållit i sina remissyttranden sker upplåning för statens räkning som regel genom riksgäldskontorets försorg. Praxis i detta avseende bör emellertid inte utesluta möjligheten att ta upp lån i annan ordning, om särskilda skäl härtill föreligger. Den upplåning som det här är fråga om

avviker från statsupplåning i traditionell mening såtillvida som lånen har direkt anknytning till ett leveransavtal. Detta talar enligt min mening för att uppgiften att träffa låneavtalen i detta fall bör anförtros den myndighet som i allt övrigt har att bevaka statens intressen i samband med ifrågavarande leveranser. Jag förordar således att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att medge vattenfallsverket att för svenska statens räkning ta upp lån i utlandet för finansiering av vissa leveranser av utländskt ursprung till Ringhals kraftstation. Lånebeloppen beräknar jag till högst 40,3 milj. US \$ och högst 1 537,5 milj. belg. fr., vilket omräknat efter dagens valutakurser motsvarar sammanlagt ca 355 milj. kr. Lånen bör redovisas över statsskulden och investeringsbeloppen som investeringsbemyndigande på vanligt sätt. Närmare bestämmelser härom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid beräkningen av lånebeloppen har jag också räknat med lån för finansieringen av leveranser som avser aggregat 4. Jag vill understryka, att detta inte innebär något ställningstagande till verkets förslag om fortsatt utbyggnad i Ringhals. Denna fråga bereds inom Kungl. Maj:ts kansli i samband med pågående budgetprövning. Jag har emellertid erfarit, att den låneränta som tillämpas av Export-Import Bank och som legat på oförändrad nivå sedan år 1966 f. n. är föremål för översyn. Med hänsyn härtill bör vattenfallsverket enligt min mening ges möjlighet att redan nu teckna lån för svenska staten avseende de utländska leveranserna till Ringhals 4, under förutsättning att lånekontrakten kan sägas upp till den del de berör nämnda aggregat. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för riksdagens bemyndigande fastställa omfattningen av och villkoren för upplåningen.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. i enlighet med vad jag har anfört i det föregående bemyndiga Kungl. Maj:t att medge vattenfallsverket att för svenska staten teckna lån om högst 40 300 000 US \$ hos Export-Import Bank och hos Manufacturers Hanover Trust Company i Förenta Staterna samt ett lån om högst 1 537 500 000 belg. fr. hos Société Générale de Banque i Belgien,
2. till *Kraftstationer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 123 000 000 kr.

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[5] 20. **Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.** För budgetåret 1972/73 är på riksstaten under denna rubrik uppfört ett investeringsanslag av 1 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 1 889 542 kr.

Byggnadsstyrelsen har i sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 beräknat medelsförbrukningen för de i investeringsplanen upptagna objekten till sammanlagt 4 085 000 kr. under innevarande budgetår. För om- och tillbyggnad av Svenska institutet för konserveringsforskning i Göteborg, som jag nyss redogjort för under punkten 2, tar byggnadsstyrelsen därvid upp 2,5 milj. kr. Mot bakgrund av tidplanen för detta objekt hemställer styrelsen att 2 275 000 kr. anvisas under förevarande anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Departementschefen

I samband med min anmälan av om- och tillbyggnaden av Svenska institutet för konserveringsforskning i prop. 1972: 54 (s. 35) anförde jag att frågan om behov av ytterligare medel under anslaget detta budgetår fick tas upp, när medelsbehovet säkrare kunde bedömas. Jag godtar byggnadsstyrelsens beräkning av medelsförbrukningen för de i den fastställda investeringsplanen upptagna objekten. Det ytterligare medelsbehovet beräknar jag till 2 195 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 2 195 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om medel för budgetåret 1972/73 till reparations- och underhållskostnader m. m. under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond och anför.

[1] **Reparations- och underhållskostnader m. m. under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond.** Under posten till reparations- och underhållskostnader m. m. har för denna delfond i staten för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1972/73 beräknats 7 030 000 kr.

Direktionen för karolinska sjukhuset

I prop. 1971: 21 (bil. 21 s. 3) redovisades förslag till gränsdragning mellan underhåll, ombyggnad och komplettering samt investeringar. Som en följd av denna gränsdragning bör fem byggnadsobjekt av upprustningskaraktär, vilka direktionen tidigare planerat utföra med medel från investeringsanslaget Utbyggande av karolinska sjukhuset, bekostas med medel från staten för sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond. För att det ordinarie underhållet inte skall eftersättas behöver ytterligare 1,3 milj. kr. anvisas under posten till reparations- och underhållskostnader m. m. för dessa byggnadsobjekt. Medelsförbrukningen under investeringsanslaget minskar i motsvarande omfattning.

Departementschefen

För att de av direktionen redovisade upprustningsåtgärderna skall kunna utföras under innevarande budgetår bör ytterligare medel anvisas till reparations- och underhållskostnader. Med beaktande även av behovet av medel för fortsatt spänningsomläggning inom värmekraft-

verket och för begränsade ändringsarbeten inom neurokirurgiska klinikkens operationsavdelning, för vilka ändamål direktionen planerat att utnyttja investeringsmedel, beräknar jag att sammanlagt ytterligare 1,8 milj. kr. behöver anvisas innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att i staten för statens allmänna fastighetsfond, karolinska sjukhusets delfond, under posten Reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1972/73 beräkna ett belopp av ytterligare 1 800 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Margit Edström

Förteckning

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop. 1972: 130 begärda anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

IV. Försvarsdepartementet

H 10	FN-styrkors verksamhet utomlands, <i>reservationsanslag</i>	12 800 000
H 11	Övervakningskontingenten i Korea, <i>reservationsanslag</i>	900 000

V. Socialdepartementet

G 5	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	256 000
-----	---	---------

VI. Kommunikationsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 120 000
C 7	Kostnader för framställning av körkort m. m., <i>förslagsanslag</i>	10 000 000
F 2	Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer, <i>reservationsanslag</i> , att avräknas mot automobilskattemedlen	2 450 000

VII. Finansdepartementet

B 13	Inredning av byggnader för statlig förvaltning, <i>reservationsanslag</i>	1 100 000
------	---	-----------

VIII. Utbildningsdepartementet

B 8	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern, <i>reservationsanslag</i>	9 485 000
B 9	Bidrag till Svenska riksteatern, <i>reservationsanslag</i>	3 360 000
D 1 a	Utveckling av studielämplighetsprov, <i>reservationsanslag</i>	900 000
D 8	Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m., <i>reservationsanslag</i>	600 000
E 23	Tekniska fakulteterna m. m.: Driftkostnader, <i>reservationsanslag</i>	300 000
E 44	Extra utgifter vid universiteten m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 300 000
I 7	Nordiska samarbetsprojekt m. m., <i>reservationsanslag</i>	3 659 000
I 12	Nordiska kulturfonden, <i>reservationsanslag</i>	642 000

IX. Jordbruksdepartementet

I 2	Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
-----	--	-----------

<i>X. Handelsdepartementet</i>		
B 2	Handelssekreterare, <i>reservationsanslag</i>	900 000
<i>XII. Civildepartementet</i>		
A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
E 1	Kartverket: Allmänna kartarbeten, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
E 2	Kartverket: Försvarsberedskap, <i>reservationsanslag</i>	87 000
<i>XIII. Industridepartementet</i>		
A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	4 000 000
E 19	Inredning av om- och tillbyggnad av Svenska institutet för konserveringsforskning, <i>reservationsanslag</i>	575 000
Summa för driftbudgeten		58 434 000

KAPITALBUDGETEN

Kapitalinvestering

I. Statens affärsverksfonder		
A. Postverket		
1	Posthus m. m.	53 000 000
E. Förenade fabriksverken		
2	Finansiering av stirlingprojektet	4 400 000
F. Statens vattenfallsverk		
1	Kraftstationer m. m.	123 000 000
II. Statens allmänna fastighetsfond		
Justitiedepartementet:		
3	Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	1 000 000
Socialdepartementet:		
9	Uppförande av ett personalbostadshus för karo- linska sjukhuset	834 000
Finansdepartementet:		
12	Byggnadsarbeten för statlig förvaltning	20 000 000
Utbildningsdepartementet:		
15	Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål	3 000 000
Jordbruksdepartementet:		
18	Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.	13 000 000
Industridepartementet:		
20	Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.	2 195 000

VI. Fonden för statens aktier

Finansdepartementet:

1	Teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag	12 120 000

VII. Fonden för förlag till statsverket

Finansdepartementet:

1	Vissa projekteringskostnader	45 000 000

IX. Diverse kapitalfonder

Kommunikationsdepartementet:

3	Sjöfartsverkets fond: Sjöfartsmateriel m. m.	7 900 000

Summa för kapitalbudgeten **285 449 000**

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	1
<i>Justitiedepartementet Bil. 1</i>	3
Polishus m. m.	3
Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	5
<i>Försvarsdepartementet Bil. 2</i>	7
FN-styrkors verksamhet utomlands	7
Övervakningskontingenten i Korea	8
<i>Socialdepartementet Bil. 3</i>	11
Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning	11
Uppförande av ett personalbostadshus för karolinska sjukhuset	12
<i>Kommunikationsdepartementet Bil. 4</i>	13
Kommittéer m. m.	13
Kostnader för framställning av körkort m. m.	14
Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer	14
Posthus m. m.	15
Sjöfartsmateriel m. m.	18
<i>Finansdepartementet Bil. 5</i>	21
Inredning av byggnader för statlig förvaltning	21
Skattebortfallsbidrag till kommunerna m. fl.	23
Byggnadsarbeten för statlig förvaltning	25
Teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag	29
Vissa projekteringskostnader	30
<i>Utbildningsdepartementet Bil. 6</i>	33
Bidrag till Operan och Dramatiska teatern	33
Bidrag till Svenska riksteatern	34
Utveckling av studielämplighetsprov	35
Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.	36
Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.	36
Tekniska fakulteterna m. m.: Driftkostnader	38
Extra utgifter vid universiteten m. m.	38
Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m.	39
Nordiska samarbetsprojekt m. m.	41
Nordiska kulturfonden	41
Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål	43
Byggnadsarbeten vid universiteten m. m.	44
<i>Jordbruksdepartementet Bil. 7</i>	47
Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.	47
Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.	49
Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.	49
<i>Handelsdepartementet Bil. 8</i>	51
Handelssekreterare	51
<i>Civildepartementet Bil. 9</i>	55
Kommittéer m. m.	55
Kartverket: Allmänna kartarbeten	56
Kartverket: Försvarsberedskap	56
<i>Industridepartementet Bil. 10</i>	57
Kommittéer m. m.	57

Inredning av om- och tillbyggnad av Svenska institutet för konserveringsforskning	58
Finansiering av stirlingsprojektet	59
Kraftstationer m. m.	63
Byggnadsarbeten för teknisk utveckling m. m.	69
<i>Statens allmänna fastighetsfond Bil. 11</i>	71
Reparations- och underhållskostnader m. m. under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond	71
Förteckning över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop. 1972: 130 begärda anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 <i>Bil. 12</i>	73